

ONAMENTUL
 an . 28 Cor.
 jum. . 14 c
 ună . 2.40 c
 de zi pentru Ro-
 și străinătate pe
 40 franci.
 pentru oraș și
 comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA :
 Strada Deák Ferenc Nr. 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă fiecare șir
 20 fileră.
 Manuscripte nu să inapo-
 lază.

Proastă educație!

„Ilele acestea vorbeam c'un tînăr se întorsese dela deprindere de arme. se, ca învățător, la honvezi. Și înii cu foarte mare mirare, că nicăiri în aria azi nu mai poți scăpa de tipul slului „ideii”. Vecinică întrebare: „Ști cește” și vecinicile fraze: „E rușine mînt unguresc, în aer unguresc „să ungurește” sunt purtate tot de mai guri. Le-a aflat, acum de curînd, și terii honvezimei.

„Iplul revizorului școlar care-ți pipăe se ori pe an pulzul să vadă cât bate gurește, apare din zi în zi tot mai des, nd bazele unei foarte proaste educații le...

„ragostea de neam fătărită, sau rău casă, luarea, mai ales, în deșert a dra- acesteia, șovinismul, fiind o boală arată, nu va putea să fie decât un monstruos educator. Da, avea drep- tănărul.

„ate sufletele cari vor crește și se vor lta la umbra acestui arbore negru, cea o înfățișare dintre celea mai ciu- Se vor desvolta anormal. Gînduri, are, dorinți, sentimente vor fi tot așa hiloade sau monstruoase, ca și capul orele, fața unui biet creștin, crescut unerec, umezeală și hrană defectu- Sufletul omenesc care-i făcut să res- celea mai deosebite străluciri, va fi abăt, sub blăstămul șovinismului, în- spede de piatră lucie, care va resfrîn- singură idee, un singur simțămînt:

patriotism unguresc. Ce educație se poate da cetățenilor unei țări, când pilda zilnică, despre ce poate da închinarea înaintea acestui șovinism stă înaintea ochilor?

„In țara aceasta n'ai decât să-ți bați pieptul, cu toate ocaziile, că iești ungar dela roată, că prin urmare dorești intru- pare „ideii”, și nimicirea „nerecunoșă- toarelor naționalități” ca să ai asigurată, pe toată viața o subsistență cinstită. Că vei avea multă învățătură, multă știință, o bună măsură de omenie, că sufletul tău va bate pentru celea mai înalte ideale, asta nu se ia în socotință. Cu acestea toate vei putea foarte bine să rămâi pentru totdea- una în umbră, câștigându-ți pâinea cum vei putea.

„Insă jandarmul, fără cultură, care se va și încrunta strajnic, va și bate cu pa- tul puștii, va și despoia pe femei de vest- mînte acela nu rămâne în umbră. Dimpo- trivă înaintează cu siguranță în cariera lui.

„Șefii dela gară și dela poște, cari te pri- vesc crunt de cutezi să le spui o vorbă ro- mînească, ceice refuză chiar să stea cu tine de vorbă de nu le spui în limba statului, oa- meni la cari, afară de uniforme, n'ai nimic ce vedea, o, aceștia vor fi oameni foarte de treabă, vrednici de toate răsplățile.

„Inspectorii de școală pot să n'aibă nici pregătire pedagogică, ori una foarte defec- tuoasă, vor fi socotiți cu atât mai vrednici de înaintare cu cât vor băga mai mulți spă- rietți în dascălii naționalităților, mai ales într'ai noștri.

„Vezi bine, se vor afla, cu ușurință, re- gimente întregi cari să înțeleagă în felul a-

cesta viața și slujirea patriei. Toți cei slabi, cu suflet puțin, se vor înregimenta aici.

„Pentru că n'au lipsă de marea muncă prin care se formează un caracter și se poate câștiga o cultură modernă, n'are lipsă de concentrarea tuturor forțelor sale intelectuale, n'are lipsă de ceea ce-i mare în viață. Nu, un „bun patriot” poate trăi cu mult mai ușor, astăzi în țara aceasta. E o luptă nespuse mai ușoară pe care o duce șovinul, dar și nespuse de ieștină, de fără preț.

„Ce educație se va da, în chipul acesta, cetățenilor? Când vor vedea că poți trăi fără multă bătaie de cap, toți vor voi să trăiască astfel. Când vor vedea că o sin- gură virtute e de ajuns să-ți formezi o plat- formă a existenței, nu se vor sili să mai câștige și a doua și a treia virtute, știind de altfel că virtutea se câștigă cu greu.

„Și astfel nenorocitul sistem de a extin- de un protectorat nemărgnit asupra tutu- ror celor ce se închină șovinismului, chiar când acesta e singurul altar de închinare pentru acel om, va aduce stărpirea tuturor gîndurilor, dorințelor și luptelor nobile, din aceste suflete puse sub protectorat.

„Rari sunt oamenii cari să aleagă în viață ceea ce-i greu de făcut. Cei mai mulți vreau să se joace în viață nu să lupte.

„Și astfel, cu siguranță, lupta pentru marile ideale omenești va slăbi într'o țară dată pradă nebuniei șoviniste.

„Efectul demoralizător al acestui si- stem, ori cine-l poate vedea. Când un scriitorăș jidan doi ani se bate în piept în

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Postașul. De Vasile Savel.

„trei ori pe săptămână sunetul strident al și învechire ne înțînță eă vine poșta, și de neplăcută era trîmbițarea aceea, nouă ea o bucurie nespuse.

„trași în îndepărtata și frumoasa Dornă, de- de șgomotul orașului, în tovarășia vîntului lor ce murmură veșnic, veștile ajungeau mai pînă la noi, dar în sfârșit ajungeau.

„eam deci înaintea poștașului, și ni-se pă- dacă ne vede, el încetinește mersul eailor, se pareă.

„unfător, își desfăcea sacul și după ce sco- prin el, lua, — ca aducându-și abia atunci — corespondența noastră din geanta lui d. Ne ruga apoi să-i păstrăm lui gazetele, și acoperi o masă, mai învălește, te miri ce odărie, că pînă la anul e mult și multe nevoi mul într'un an de zile.

„părea sărac, lipit pămîntului. care să înșele mai bine după înfățișare. țile acelea n'am văzut. Spunea că are copii și ar vrea să-i ducă la învățătură, că neva- bolnavă de un picior, că soacră-sa gogeste pu ani, că cumnată-sa nu se mai mărită. Pe ncepea eu ai lui, și înșira cât făcea drumul sul, o familie de infirmi, că pînă în cele mă și-se făcea milă de bietul om, peste care să anume par'că toate nenorocirile din lu-

me. Ți-ai fi dat cămașa, numai să-i poți ostoi jalea.

„Dar toate acestea, nu erau decât sistem la dînsul.

„Intr'o zi, înainte de plecare, ne-am dus la el acasă, să-l înștiințăm să ne caute cai și să o- prească loc în brișca lui pentru geamantanele noastre.

„Și fiindcă sta departe, am ajuns pe la amiază la dînsul acasă, și nu mică ne-a fost mirarea când i-am văzut încăperile. Gospodărie cuprinsă, copii curați; nevasta, ce e drept, schiopăta puțin, dar asta era din pricina reumatismelor, că, dacă nu se ducea el cu poșta iarna, o trimetea pe ea, și iarna prin părțile acelea e grea și frigul te arde, de-ți îngheață sîngele în vine.

„Rușinat, își plecă capul și înghițind bucutura, se șterse cu dosul mînicei, apoi se sculă dela masă, se închină, și ne pofți în altă odaie, cum îi zie sătenii, odaia cea curată.

„Când vorbea, omul nostru părea că abea-și desceleaștă limba de cerul gurei, și cu vorba dulce, cu surisul pe buze ne întrebă:

— 'A să mai stați mult pe-aice? Că v'aș ruga și eu de un mare bine... Un proces eu o cucoană... Mi-a vîndut niște pămînt... Eu ce știu, că țarinii's proști... Numa' vre-o paisprezece fălei... Ia acolo, niște prundiș de nu poți băga o vită să pască și nici iarba nu crește...

„Il ascultarăm, și firește, îi făgăduirăm să fa- cem ce s'o putea. Nu-i vorbă, ne făgădui și el ceva: „o mulțămită bună, de-o să mă pome- niți.”

„Acuma veni și rîndul nostru să-i spunem la ce-am venit.

„Noi am vrea să plecăm poimîne, domnule Ma- tache, și te-am ruga să ne găsești trei cai, și să ne iei geamantanele în trăsura dumnitale...”

„Repede ne luă vorba din gură:
— Da de ce nu plecați cu plutele?”

„Tochmai ploase toată săptămîna. Apele veniră mari și în furia lor au deslegat plutele de mal și le-au dus fără cărmaci la vale. Nici vorbă de ple- cat pe plute...”

„I-am explicat cum stă cazul...”

„Da, da, aveți dreptate, e primejdios, întări Poștașul.

„Se scărpină apoi cu neceaz după ceafă, își în- cruntă sprîncenele, se gîndi, și în cele din urmă vorbi:

— De cai e greu acuma, că-s toți la munte și... cine știe unde-or mai fi ascunși...

— Plătăm bine, i-am spus.

„Poștașul se însenină puțin, și după ce se mai gîndi, vorbi iar:

— O iapă are Gavrilă, da, el cere opt lei... To- dică nu-și dă calul nici pe zece... Frate-meu, că-i mai sărac, chitese că l-a da mai ieftin.

— Bine, vorbește dumneata cu oamenii și ne-om înțelege...

— De ce nu lăsați să mai stați vre-o câteva zile, stărui el, mai stau și ploile, ș'atunci e fru- mos pe munte.

„I-am lămurit omului nostru, că avem și noi slujbe, că nu putem lipsi dela datoria noastră, el însă nu voia să priceapă.

„In sfârșit, ne-am înțeles să ne'ntîlnim a doua zi eu dînsul la Primărie, la patru ceasuri după amiază.

gazeta pestană că-i unguir mare, și apoi într'al treilea trece în Germania sau Franța să spună același lucru despre popoarele între cari trăiește, nu e lucru de mirare pentru cei ce-i cunosc rasa. Dar ca acest scriitor să fie ținut de guvernatorii noștri mai bun patriot decât un român, care toată viața lui muncește pământul acestei țări, o apără și moare într'însa, aceasta e de-adreptul o credință ș'o judecată de om bolnav.

Protejarea șovinismului e antimorală și pentru cărmuitori, și pentru protejați, și pentru cei pe-acăror spate se joacă această minciună grosolană a vieții.

Cărmuitorii, din zi în zi, se vor restrânge tot mai mult la o singură cumpănă după care vor judeca faptele supușilor lor: e cineva patriot ori trădător?

Nu vor mai putea să cunoască ce este, ce viază, ce să pregătește să vieze în țara lor, și astfel vor ajunge niște conducători orbi.

Cei protejați se vor înfășura așa de tare într'un singur simțământ, într'o singură ambiție, încât un alt sentiment, altă idee, numai având glas de tunet ar putea să-i pătrundă inima. Va fi învălit omul nostru într'un strat gros de slănină patriotică

Ce vom crede noi, naționalitățile, pe socoteala căroră sbârănă de atâta vreme morile de vânt ale șovinismului? Ni-se va da și nouă o educație? Încă noi vom suferi mai puțin din acest donchișotism național unguresc.

Însă ne vor îndepărta tot mai tare de ei. Fiecare act de șovinism protejat ne zvârle cu decenii, poate cu secole, departe unii de alții. Și nici odată nu vom putea uita că suntem lipsiți de drepturi pentru o chimera a lor. Și poate, căile noastre nici odată nu se vor întâlni!

Adresele de mulțumire ale lui Perczel. Eri, Perczel Dezső, prezidentul partidului muncii a expedit tuturor deputaților guvernamentali cari au cercetat mai des ședințele camerei câte o adresă prin care le mulțumește de devotamentul cu care își slujesc partidul față de obstrucția opoziției. Este cel puțin curios felul acesta de interpretare a unei datorii elementare a deputaților cari sunt obligați, fără să se aștepte la mulțumiri, a lua parte la toate ședințele camerei. Dar zelosul prezident de partid vrea să-și distingă ciracii și cu astfel de lucruri aproape copilărești.

O lecție bună.

Arad, 15 August 1911.

Printre multele greșeli, pe cari „Românul” le face zilnic în coloanele sale, din lipsa desăvârșită de busolă în conducere, am semnalat și noi actul aproape inconștient de a face o propagandă, aproape pe față, împotriva ideilor fundamentale ale culturii noastre naționale. Ca să ne facă nouă, vezi Doamne, opoziție și în direcția aceasta în care noi căutăm, să muncim, cu toată energia posibilă și în marginile tuturor principiilor, cari se impun în orice stat, unde limba, legea și rasa nu pot fi salvate decât prin cultură națională, „Românul”, cu belșugul de cuminenie ce-i stă la dispoziție, a recurs la niște colaborări și sprijiniri de condeie cu totul contrare tendințelor culturale firești, de cari neamul nostru are inevitabilă trebuință. Un ghiveciu întreg de scriitori și de condeie problematice, cu genuri bizare, cu rătăcirii estetice și lingvistice, cari constituie un atac la bunul simț, s'au recrutat dela Cluj până la București, — capete anormale, între cari de altfel nici nu poate fi vre-un fir de unitate și nici o teorie bine lămurită, ci mai mult o manifestație patologică a unor naturi incoherente.

Și când în rîndul, sau în fruntea acestora, a venit, prin porțile deschise ale „Românului”, și diplomatul Zamfirescu,

cu toate megalomaniile lui, cu năzuințele lui disolvante, cu injurăturile lui faimoase ce se țin lanț de aproape opt ani de zile împotriva culturii și literaturii ardelenene, a fost primit de directorul autorizat cu surle și chimvale. Aceste aplauze la adresa faimosului parvenit și a dușmanului gândurilor sănătoase, au fost cu totul compromițătoare. Prin nimic d. Goldiș n'a putut să dovedească incapacitatea de a cărmui gaza zeta comitetului spre binele culturii noastre, decât prin alianța asta monstruoasă.

Ne-a părut firesc, să protestăm aici împotriva acestei crime gazetărești de a încerca să ne strecoare, în rândurile luptătorilor pentru naționalizarea culturii noastre din Ungaria, pe omul cu hibride rosturi reformatoare. Și ne-am mirat cu drept cuvânt când am văzut că „Românul” continuă a se solidariza cu dânsul, fără nici o rușine și am zărit în acest fapt nepuțința lui Goldiș să renunțe la îngustimea lui morală.

Din parte-ne ne-am făcut datoria de a semnala rătăcirea și am tratat cazul pe larg. Și a fost pentru noi o reală satisfacție, că d. Iorga, bărbatul, care nu este de loc interesat în luptele aceste intestinale ale noastre, ci privește frământările mai mult din punctul de vedere al marilor interese politice și culturale generale, a făcut același lucru și și-a dat la iveală o nemulțumire categorică împotriva lipsei de tact a „Românului”, de a se face canalul tuturor falsificatorilor temeiurilor noastre principiare. Ocupându-se într'un prim-articol cu gafa asta a organului oficial, d. Iorga, cu marea și incontestabila sa autoritate în problemele culturale ce ne frământă, muștră pe directorul pentru procederea asta și îi dă un avertisment, cu vorbe foarte amicale de altfel:

— „Cerem d-lui Goldiș să-și măture redacția!”

Lecția era bună și venită la timp, căci d. Goldiș, cu câtă pricepere are, era pe aci

A doua zi la trei, eram la Primărie; la cinci, cercetam zarea să-l vedem venind, la șase am plecat.

Trecând prin dreptul crîșmei, l-am zărit pe geam.

Am intrat înlăuntru. S'a făcut că nu mă vede.

— Bună seara, domnule Matache!

A! bună seara, răspunse. Poștașul. Nu stați să bem un pahar cu vin?

— Nu, te-am așteptat la Primărie...

— Ira! cum am uitat, vorbi el, tocmai acum, când ați intrat pe ușă, era să viu și eu. Da bine c'ati venit. Nu stați o leacă?

— Oi sta, da să-mi spui întâi ce s'a făcut cu caii?

— Caii? Că și uitasem. Se scărpină iar după ceafă. Că vedeți, d-voastră, poșta asta, mare belea mi-am luat pe cap. Am s'o las. Mai duc'o și alții că eu m'am hrănit... Da, nu bem o cană de vin?

Cinstirăm o cană de vin, ca să nu se supere omul, că la noi așa-i obiceiul: dacă nu primești cinstea cuiva, zice că iești mănios pe dânsul și când te vede, te înconjură.

Domnul Matache avea însă chef de vorbă. Așa cum l-am cunoscut întâia oară, tot așa era și acum: se plângea de necazurile lui, plângea caii care i-au murit, și dacă n'ai fi știut că-i un om închiaburit prea de vreme chiar, l-ar fi plâns ori cine și ar fi compătimit cu dânsul, cum am făcut-o și noi când ne-a adus întâia oară prin părțile acelea muntoase.

Acuma începuse vorba despre caii lui:

— Că eu slujesc degeaba Statul, domnilor.

Numai caii au leafă. Pe ei îi plătește Statul... Și mi-a mai dat și tutunul acuma... Ar trebui să fim doi... Atunci calea-valea... Dacă nu vine un domn inspector să-l duc eu pe unde-i drumul mai rău...

— Mai rupi o roată..., zise Cojoc.

— Că roți, rup eu pe toată luna, da cine le plătește? Tot Matache!

Și să-i arăt eu d-lui inspector cum se face slujba pe-aci. C'acolo la București, e ușor să scrie pe hârtie cu harta dinainte; ia să poftescă d-lui aicea, ș'atuncea om vedea noi se potrivește socoteala ori ba?...

Cu tutunul știam noi cum stă. Se plângeau toți crîșmarii că dacă nu scot tradiționalul bacșis, (turcii au stat multă vreme pe aicea). Poștașul îi amăna la cealaltă cursă și se întâmpla uneori, că ploaia străbătea prin învelitoare. Și dacă crîșmarii se supărau, atunci se înfuria și domnul Matache:

— Reclamați și d-voastră la oficiu, că doar de aceia-i oficiu. Eu am stricat două plocăzi de ale mele; mi le-o plătit cineva? Nu! Atuncea?... Facem și noi cum putem: când e vreme bună îl aduc uscat, când e vreme rea se mai udă... Că fânul îl plouă și vita tot îl mânâncă...

În sfârșit, ne scularăm dela masă să plecăm. Afară să întunecase și sufla un vânt rece

Am rămas însă înțeleși: dimineață d. Matache trece cu brișca lui să ne iee geamantanele și caii îi găsim tot la Primărie.

A doua zi, am așteptat până la zece și Poștașul nici gând să vie.

La Primărie vedem noi câțiva cai, dar erau ai oamenilor veniți după afacerile lor.

În ziua aceea era o dimineață frumoasă și drumul până la gospodăria dlui Matache era o minune. Plecarăm într'acolo.

Casa lui nouă strălucea în bătaia soarelui, rize toare par'că. Nevastă-sa în ceardac, înflorea o năframă.

— Bună, ziua leliță, acasă-i domn' Matache!

— Trebuie să vie de acuma, că-i soarele la amiază... răspunse ea, ridicându-și ochii de pe cusătură.

— Va să zică n'a plecat încă? o întrebai.

— Apoi azi a plecat călare, numai cu doi saci, că n'o prea avut poștă...

Ne-am uitat mirați unul la altul și am luat-o înapoi spre sat, pe alt drum.

Nu ne-a părut însă rău de această întârziere silită, ce ne-a făcut să-l cunoaștem mai bine pe Poștașul nostru, care de trei ori pe săptămână îl ducea goarna lui învechită la gură, anunțându-ni intrarea în sat, de departe, tocmai din vârful dealului, din marginea pădurei....

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

mai aducă în redacția „Românului” și Macedonsky. părintele sufletesc al d-lui Zamfirescu și să-i pună și lui coloanele la dispoziție pentru regularea progresului nostru cultural. Dar lecția asta i-ar n'a prins bunul director, în loc de a pune mâna pe mătura și a face curățenie în noua casă a comitetului, își continuă nobila tovărășie, se bucură, că niște riporterași din București îi reproduc produsele diplomatului, iar de sfatul dlui Iorga caută să scape din o tangentă ușoară de cuvinte lingvistice.

Astăzi primim un număr nou din „Neamul românesc” al d-lui Iorga. Sub titlul „Scandalul dela Arad continuă”, d-sa se ocupă cu îndârjirea asta a „Românului” și se prăpădi de fericire în compania în care se găsește. Scârbit de atitudinea d-lui Goldiș, iată cu ce cuvinte d. Iorga își încheie lecția dată cu această ocazie:

„De data asta, când foaia (»Românul») se laudă pentru retipărirea infamelor rînduri de presă reacționară și ascunde cu o exemplară rea-credință, că foile celelalte le-au reprodus pentru că le înfiera, nu mai cerem d-lui Goldiș să măture o redacție, în care gunoiiul pare să fie orăzune de a fi. Continuând așa, foaia partidului va căpăta și mai mulți abonati: imensa majoritate de oameni din România. Va pierde doar considerația publică... Dar, de aceea dovedește că nu-i pasă”.

În lecția aceasta apodictică este toată sânda meritată a celui mai competent și arbat în materia asta, pe care nici un interes individual nu-l conduce, ci își face datoria și simplu datoriu contra obscurantismului primejdios, pe care un ziar românesc încearcă să-l înredueze la noi. O înregistrăm ca un gest de demnitate și ca un semn, că nu suntem singuri în lupta asta în privința oamenilor lipsiți de orientare și contrafăcuți în privința lor culturală maghiaro-română. Căci d. Iorga trebuie să știe, că apucăturile aceste ale celor dela „Românul” nu sunt cazuri izolate, ci au o noi o importanță mult mai generală. Cultura ungurească ne-a falsificat caracterele și mentalitatea multora, compiet și numai astfel se poate explica nenorocita concepție, că între o personalitate zdrențită ca a veneticului Zamfirescu și aceea modestă, dreaptă și națională a lui Cosbuc, n'am avea să facem deosebire. Sunt cărări și prăpăstii, dar depart și pentru cari va trebui înțeles că sunt pașuni infuzionate cu apă de educație de ceață socială, de care se înecă și pentru aceasta caudă de aneii orbii d-lui Zamfirescu va rămâne, căci e multă ignoranță de conștiință și sunt multe îndreptat și grele pedeci de învins pentru opinia noastră publică.

Să fie deci binevenit d. Iorga, cu noua pildă ce ne-o dă despre modul cum a stăpânit situația, asta a noastră. Lecția asta, se dă organelor unui comitet național pentru modul cum deserveste interesele culturii, rămâne o elipă istorică în frământările noastre. Și e bine să se știe, să rămână fixat, că un ziar românesc oficial în 1911, are o redacție, „în care gunoiiul să fie o rațiune de a fi”.

Slavia.

— Serbările socoliștilor la Agram. —

După cum am anunțat Duminecă și-au luat începutul la Agram marile serbări anuale organizate de socoliști, acești fanatici ostași ai viitoarei Croații redespătate și reunite. Poate nicăiri în Europa naționalismul nu fâlăie cu atâta înflăcărare ca la aceste serbări simbolice cari an de an cresc atât ca proporții cât și ca însemnătate pentru cei ce știu, să le privească din perspectiva largă a viitoarelor formațiuni în cadrele monarhiei habsburgice.

Sunt încă în stadiul începutului silințele de reunire într'un singur cadru politic a tuturor slavilor dela Sud, conturele, formațiunile spre cari tind se întrezăresc însă de pe acum, iar legile evoluției naționale le garantează o deplină realizare, fie chiar într'un viitor cât de îndepărtat. De puterea ireductibilă a acestor legi se vor risipi puzderii toate prejudecățile cărmuirilor politice prepotente de astăzi și poate nu e departe timpul, când logica desfășurării lor va fi recunoscută ca fiind singura imperioasă, singura armonică în frământările după un echilibru național ale multelor conglomerate etnice cari învrăstează harta Europei.

Și după cum valul se aruncă mai impetuos învingând zăgazarile, indemnul luptelor naționale sbucenește mai palpitant și mai profusiv în conștiința neamurilor împiedecate în progresul lor. Stavilarele constituțiilor politice reacționare vor da în consecință tocmai ele statornicul indemn spre naționalizarea vieții popoarelor puse în fața ăstorfel de stavilare artificiale.

„Slavia”, această strălucitoare imagine a unui viitor neatârnat al slavilor dela sudul monarhiei, se reflectă azi vie în conștiința lor și nu e putere lumească în stare să le-o întunece de acum. Serbările de Duminecă cu entuziasmul care le-a stăpânit fac o neîndoioasă mărturie despre aceasta.

Dăm la vale, după ziarurile ungurești un scurt raport despre desfășurarea lor:

Duminecă, în zori, pe o vreme încântătoare, societățile socoliste au ieșit, în frunte cu muzica, pe câmpul de deprinderi militare dela marginea orașului, unde au oferit imensului public privilegia celor mai grandioase exerciții de gimnastică. La orele 11, într'o lungă procesiune, s'au întors în oraș. În fruntea procesiunii mergeau grupurile tinerimei, după ei orchestra honvezească din Agram, 56 societăți socoliste, fiecare cu steagul ei: societățile socoliste ale singuraticilor națiuni slave, în total peste 7000 de oameni. În frunte *Bulgarii*, după ei *Cehii*, *Polonezii*, *Rutenii*, *Slovenii* și *Sârbii*. În fruntea Sârbilor orchestra gardei din Belgrad, în uniforma reglementară a tuturor socoliștilor. Publicul imens de pe trotuare a primit cu urale și ploaie de flori pe gimnastași. În deosebi au fost distinși *Bulgarii* și *Dalmatinii*.

A asistat la procesiune și soția banului Tomasich, în societatea comandantului de corp Gerba. În fața teatrului național croat erau postate deputațiunile orașelor *Praga*, *Laibak* și *Belgrad*. În frunte cu primarul Agramului *Hlojac*. Corurile au intonat imnul croat, după care profesorul universitar *Car*, președintele socoliștilor croați, a rostit un discurs înflăcărat adresându-se primarului. A arătat că idealul socoliștilor e: *unitatea culturală a tuturor slavilor*. Acest ideal se manifestează din toate serbările socoliste. A mulțumit primarului pentru buna primire ce a făcut

societăților națiunilor surori. Discursul a fost acoperit de viforoase urale.

Primarul *Hlojac*, în răspunsul său, a arătat că au venit la serbări socoliștii tuturor națiunilor slave, ca să le documenteze Croaților *tendința de reunire a forțelor slave spre mândria mamei comune, care este Slavia*. „Socoliștii vor să-și ofească spiritul și forța fizică pentru lupta ce trebuie s'o poarte până la realizare mării patrii slave. Socoliștii sunt ostașii iubirei de patrie”. Aceste sunt motivele pentru cari primăria orașului Agram a primit onorifica sarcină să patroneze serbările. Primarul și-a sfârșit cuvântarea cu cuvintele profetice:

— *Sunt convins că vom ajunge vremile, când Croația unită se va redespăta la o nouă viață.*

Firește că însufletirea și-a ajuns aici apogeul, Corurile au cântat pe urmă mai multe cântece naționale și cu aceasta partea oficială a serbărilor s'a terminat.

La amiazi s'a dat un mare banchet în cinstea socoliștilor din afară de granițele monarhiei. După amiazi la orele patru au avut loc exercițiile de gimnastică publică. Seara o reprezentare festivă la teatru. După prolog, socoliștii din *Spalato* au reprezentat publicului un interesant joc cu spadele, numit *Moreska* și îndatinat la soldații din Dalmația. S'a jucat apoi piesa *Hasanaginica* de Ogrizorovici. A urmat joc. Ziariștii croați au dat o cină în cinstea colegilor lor slavi din străinătate.

Luni, ziua a doua, participanții s'au dus în pelerinaj la cimitirul central, unde au depus coroane de flori pe mormintele celor binemeritați pentru întemeierea Ligei socoliste. S'au adresat cu acest prilej îndemnuri pentru imitarea celor trecuți la cele eterne.

Tot înainte de amiazi s'a ținut congresul socolist participând și fostul deputat slovac *Milan Hodza*. După amiazi s'a organizat o petrecere populară în parcul Maximir, iar seara damele din Agram au dat un bal grandios, la care a participat și soția banului.

Politica săsească.

Brașov, 14 August n.

În tabăra confrăților noștri sași de-o vreme încoace se înmulțesc tot mai mult semnele nemulțumirii păturilor mai largi cu atitudinea politică a celor puțini cari stăpânesc și-și hărăzesc conducerea popoului săsesc. *Demnitatea națională*, atât de mult desconsiderată de fruntașii popoului săsesc, începe să se impună și să-și reclame drepturile ce i-se cuvin.

Și fiind vorba de *demnitatea națională*, e prea firesc ca în rândul întâi nemulțumirea ce se manifestă, mai ales în rândurile generației tinere, privește atitudinea deputaților sași față de guvernul unguresc.

În aceste cercuri, cari în vremea din urmă au cucerit teren însemnat, discursul de mai deunăzi al deputatului sas Schuller n'a făcut cea mai bună impresie. Apărarea fără rezervă a reformelor militare este discutată în aceste cercuri cu multă stăruință, dar firește, nu este întâmpinată cu aprobare. Câtă vreme organul dela Sibiu, „*Siebenbürgisch-Deutsches Tgbltt*”, pledează pentru continuarea politicii oportuniste de până acum, organul săsesc de aici, „*Kronstaedter Zeitung*” tot mai des își ridică cuvântul în favorul unui nou curent în politica popoului săsesc.

În unul dintre numerele sale din urmă, acest organ al Sașilor tineri publică câteva rânduri de justă apreciere a situației politice din Ungaria, rânduri cari sunt și vor fi și ele viu discutate în cercurile politice săsești. Și acest articol e o dovadă că și în sânul popoului săsesc s'au ivit cele dintâi frământări cari premerg unor

izbucniri violente, — dacă cei chemați n'au destulă înțelegere de-a le preveni, aducând în concordanță atitudinea lor cu opinia publică.

Iată ce spune „Kronstaedter Zeitung”:
„Răul principal al neînțelegerilor dintre naționalitățile noastre îl alcătuiește sistemul nostru politic care, pentru a face acceptabile alegătorilor unguri sacrificiile naționale ce trebuie aduse pentru afacerile comune (în rîndul întâi armata comună), — în administrația internă aduce sute de jertfe pe altarul șovinismului național. Cine nu-și aduce aminte de veșnicile înțelegeri dintre guvernele ungurești și Coroană? Guvernele, după ce au făgăduit satisfacerea „necesităților de stat”, primesc „mână liberă în cele interne”.

„De aceea fiecare bărbat politic săsesse trebuie să fie cuprins de groază, de câte ori se aude de noi sarcini pe seama armatei și a marinei. Nu vrem să spunem că n'am acorda bucuros tot ce reclamă poziția de mare putere a monarhiei noastre, — dar întotdeauna ne gândim la compensațiile naționale ce le primese Ungurii. Ce ne folosește spre pildă că actualul guvern, venind la cârmă și având nevoie de aderenți, ne-a promis să nu se amestece în chestiunile noastre școlare? Acum de curind doară am auzit declarația ministrului de culte că se vor statifica și examenele de calificare a învățătorilor pentru școlile populare.

„Care om cu judecată nu va rămânea deci adănc nedumerit asupra politicii noastre săsești? Nu voim să ne îndoim în buna credință a deputaților noștri sași, dar ne apasă gândul tănuțit că noi și ei, că noi cu toții suntem trași pe sfoară, că noi avem numai rolul de reclamagii ai guvernului și servim numai — pentru străinătatea uimită — ca dovezi incontestabile a pașniciei politice de naționalități din Ungaria?... — l. —

Vârșeț, 13 August.

În sinul Șvabilor noștrii domnește de câteva zile o mare fierbere. De când spiritul național, mulțumită agitației naționale a unor oameni cu durere pentru soarta neamului lor, a început să prindă rădăcini și între pașnicii noștri confrăți, nu este nici o manifestare culturală și socială care să nu le serviască „patrioților” drept prilej și pretext de-a alarma lumea cu „tradarea de patrie” a Nemților din părțile aceste.

Pentru ieri seara, tinerii universitari nemți au organizat un „comers festiv”, la care își anunțaseră participarea și deputatul sas Dr. Rudolf Brandsch (un reprezentant fruntaș al tinerei generații săsești din Ardeal. N. Red.), publicistul Orendi și fostul deputat naționalist Steinacker. În program erau luate, firește, numai discursuri rostite în limba germană.

Atât a fost de ajuns ca presa noastră jidovită să-i atace pe tinerii germani, denunțându-i ca trădători de patrie, cari vreau să facă politică sub masca unei conveniri sociale. S'au găsit chiar și alți tineri universitari să protesteze împotriva „propagatorilor pangermanismului”.

Și comersul a avut loc, fără ca statul ungar să se fi clătinat în temeliiile lui. Insuși prefectul Daniel Tibor, care — invitat — a luat parte și el la comers, a recunoscut că la comers „nu s'a întâmplat nimic ce n'ar fi fost la loc”.

Este numai firesc ca tinerii germani, întrunindu-se la o convenire socială germană, să vorbească în limba lor maternă germană.

La comers nu s'au rostit decât trei discursuri. Mai interesant a fost discursul deputatului Brandsch, care a declarat că ei își fac numai datoria când apără și întăresc cultura germană, pentru că sîrguința și munca Germanilor a făcut din Ungaria stat civilizată. Cor.

Cum s'a înființat școala de fete din Sibiu?

Anul acesta se împlinesc 25 de ani dela înființarea puternicei școale civile de fete a Asociațiunii. D. Dr. V. Bologa, merituosul director al acestui institut, publică cu prilejul acesta un istoric documentat al școalei de până acum și a celei de astăzi. Scoatem deci din „Anuarul școalei civile” unde s'a tipărit acest studiu partea foarte interesantă despre înființarea institutului nostru de mare importanță culturală și promitem să revenim în scurtă vreme mai pe larg asupra acestei chestiuni care ne preocupă. Recomandăm cititorilor noștri studiul dlui Bologa ca un bogat izvor de informație:

Desființarea iobăgiei la 1848—49 a găsit poporul român nepregătit și neorientat în multe privințe. Nepregătit îndeosebi pe terenul învățământului public, ceea ce n'a fost decât o firească urmare a încetării de secole. Și dacă înainte de 1848 erau totuși în sânul poporului român două gimnazii complete pentru instrucția superioară de băieți, în Blaj și Beiuș, apoi pentru instrucția superioară a fetițelor române lipseau cu desăvârșire institutele naționale corespunzătoare.

Cu toate acestea în vremea libertății, ce a urmat după ștergerea iobăgiei, conducătorii poporului român au trebuit să vadă mai întâi de trebuințele lui cele mai arzătoare. Așa a răsărit dintr'un entuziasm sacru la 1852 gimnaziul mare român din Brașov cu școala reală și comercială superioară; apoi la 1862 gimnaziul inferior din Brad și la 1863 gimnaziul complet fundațional din Năsăud, afară de seminarele teologice și preparandiile confesionale române de pe lângă episcopii și arhiepiscopii române din Transilvania și Ungaria.

Aceste institute superioare de învățământ, pe lângă stipendiile acordate pentru studii universitare, ne-au dat în scurtă vreme un număr considerabil de bărbați intelectuali. Dar cu cât creștea numărul acestor bărbați, cu atât mai intensiv se simțea și lipsa culturii naționale a femeii române, deoarece pe atunci fetițele române nu se puteau împărtăși de o instrucție superioară decât în institute străine, iar în institute străine, e îndeobște cunoscut, că nu se poate agonisi cultură și educație națională potrivită firii și geniului nostru străbun.

Acest neajuns l-a simțit îndată cea dintâi generație a clasei noastre intelectuale după războiul civil din 1848—49, în a cărui patriotică atmosferă își făcuse educația națională. Și în adunarea generală a Asociațiunii din Sighișoara, la 3—5 August s'a ivit pentru întâia dată ideea: „ca comitetul (Asociațiunii) să se îngrijească de înființarea unui institut pentru creșterea fetițelor române”¹⁾, prezentată ca propunere concretă de fericitul avocat și referent școlar în Sibiu Anania Trombițaș.

Dar propunătorul făcea parte din opoziția ce se formase în sânul Asociațiunii la adunarea generală din 1879 și 1880, care făcea observări conducerii: „că Asociațiunea în timp de 19 ani n'a făcut direct mai nimic pentru literatura română și cultura poporului român”²⁾ și cerea: „ca activitatea Asociațiunii noastre pentru înaintarea culturii poporului român să fie de aci înainte îndreptată nemijlocit asupra masei”³⁾ poporului român.

Sub presiunea acestei opoziții adunarea generală dela Sighișoara din 1879 a și decis: „a da activității Asociațiunii o direcțiune mai practică”⁴⁾.

Venind propunerea pentru înființarea școalei

¹⁾ „Analele Asociațiunii”, an. 1880, pag. 79.

²⁾ „Telegraful Român”, Nr. 101—1880.

³⁾ „Telegraful Român”, Nr.-ii 64—67—1880.

⁴⁾ „Telegraful Român”, Nr. 102—1880.

de fete din cercurile opoziției, n'a fost întâmpinată cu însufletire și a rămas deocamdată îngrăstrată la „protocol”.

Istoricul George Barițiu însă, pe atunci secretar I al Asociațiunii, deși purtase energică politică cu opoziția amintită⁵⁾, a știut totuși să aprecieze importanța ideii ca să înființeze Asociațiunea o școală superioară de fete și a devenit o mai înfocat apostol al acestei idei. Și iată cum pregătea el spiritele pentru realizarea ei în ziarul „Observatorul”⁶⁾ și în „Analele Asociațiunii” din 1880 (pag. 79) sub titlul „Școale superioare de fete”:

„Bărbați Români! Să învățăm din erorile ca și din exemplele bune ale altora. Să ne mărțurisim și noi păcatul. Prea suntem egoiști ori că e vorba de educațiune și învățătură mai mult pentru fiicele noastre...”

Dar: „Nu noi vom fi aceia, cari să cerea cumva înmulțirea femeilor „filosofice”, numite la Englezi și Germani Blaustrumpf, care sară în catele de câte două și trei ori... Pretindem însă cu toată perseveranța, ca să ne creștem femeii cari să fie cum zice poporul, și de rugă și de fugă, și de mamă și de damă, să se învățăm cheile de brîu în bucătărie și cămară, ca și în saloane împrejur de oaspeți; să știe comanda în sfera activității lor femeiești și să poată aprecia vocațiunea bărbaților trecuți prin cursuri școlare stice de câte 10—16 ani, ajunși în pozițiuni sociale, în cari cea mai înfricoșată pedeapsă e i-s'ar putea dieta pentru toate păcatele tineretelor sale, ar fi ea să tragă după sine câte o consoartă, care să stea tocmai ca o mută în societățile cele mai alese, în care este chemat să funcționeze sau a se prezenta bărbatu-său; căci apoi în cazuri de acestea să nu ne mirăm, dacă unii tineri își caută soții din alte națiuni, precum nu avem drept să ne mirăm, dacă fiicele noastre tremură de frica unor pețitori trecuți prin școale, dar hădărani și brutali în purtările lor... Să n'unc mai ocupăm numai ca diletanți de creșterea femeilor noastre, ca să nu plătim odată cu viața noastră națională egoismul nostru”⁷⁾, etc...

Cuvinte de înțeles adănc din rostul înțeleptului nostru istoric.

Și cu toate acestea în adunarea generală a Asociațiunii din 1880, ținută în Turda, nici măcar amintire nu s'a mai făcut de propunerea din 1879, de a se înființa un „institut pentru creșterea fetițelor române”.

Dar a urmat anul 1881, un an bogat în fapte istorice, merite a mișca sufletul poporului român pentru o îndoită rivnă în năzuințele sale culturale și economice. Amintim unele din acestea.

În 12—14 Mai 1881 s'a ținut în Sibiu cea dintâi „Conferență generală a reprezentanților tuturor alegătorilor români din țările de sub Coroana Ungariei”, în care s'au înscris drepturile poporului român cu litere de aur în Cartea neamului, pentru care inima lui pururea va bate.

Îndată după această conferență însufletită anume în 10/22 Mai 1881 după ce cu două luni mai înainte, la 14/26 Martie, se proclamase regatul României, s'a încoronat primul rege al României, înțeleptul și viteazul Carol I cu coroana de oțel făurită din tunurile luate dela Turci în războiul glorios dela Plevna. Acest eveniment epocal în viața regatului român, n'a privit decât indirect pe poporul român din țările de sub Coroana Ungariei. Dar întru cât a influențat și a ridicat încrederea și mândria în fiecare piept de Român nu se poate spune în cuvinte.

S'a ținut apoi în Sibiu, tot în 1881 la 15/27 August, o strălucită expoziție agricolă și de industrie de casă, la a cărei cercetare s'a perondat la mura poporului român de prețutindenea.

Aranjarea acestei expoziții o inițiasă cu un an mai înainte „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”. Dar regimu

⁵⁾ „Observatorul” din Iulie și August, 1880.

⁶⁾ „Observatorul”, Nr. 18—1880.

⁷⁾ „Analele Asoc.”, an. 1880, pag. 126—127.

Suspensorii, bandage și ochelari

Mașini de tuns, brice, foarfeci, ochiane, zwickeri, ochelari, baro și termometre, suspensorii, aparate de inhalat, totfelul de specialități de gumă elastică, PRINTEMPS cel mai perfect prezervativ femeiesc cu 4 cor, se poate căpăta exclusiv numai la firma:

Dobos Sámuel

din Temesvár-Józsefvárs, 0

(Timișoara-Josefin)

Hunyadi és Misits-u.z. sarkán.

atunci a interzis Asociațiunii acest drept prin decretul din 26 Iunie 1881, Nr. 28.784, sub pretext că nu este îndreptățită după statutele sale să aranjeze expozițiuni.

În urma acesteia intelectualii români din Sibiu au luat asupra lor ca particulari „continuarea lucrărilor pentru expozițiunea română”⁸⁾, și au înființat de Asociațiune. Au ales din sânul lor membri drept Comitet central de expozițiune, pe constituindu-se în 5 Iulie 1881, și-a ales președinte pe dl Partenie Cosma, directorul „Albinei”, secretar pe dl Eugen Brote, astăzi publicist în București și casar pe fericitul Romul Petric.

Și s'a lucrat cu sfântă însuflețire, în adevăr: până la Vlădiea până la opinecă, încât în 27 August s'a putut deschide cea mai strălucită expozițiune românească agricolă și de industrie de casă, și-a văzut vre-odată în sânul poporului român în Ungaria.

Arhiepiscopul și Mitropolitul de atunci, fericitul Miron Romanul, deși regimul interzise caracterul oficial al expoziției, a pus la dispoziția comitetului de aranjare rezidența sa de vară cu grădini de lângă ea, unde s'a aranjat și s'a ținut impunătoarea expoziție. Iar exemplul Arhiepiscopului a electrizat inimile și curgeau ca ploaia ofertele prețioase pentru expoziție.

Îndoșești femeia română a dovedit la această expoziție ce factor însemnat cultural este ea în sânul poporului român. Iată cum o aprecia președintele expoziției în cuvântul său de deschidere:

„Talentul, gustul estetic, diligența și ingeniozitatea femeii române se manifestă în expozițiunea noastră într'un mod admirabil”.

„Industria de casă a țărâncei române ar face mare ori cărei națiuni civilizate”⁹⁾.

Iar ziaristica română, dimpreună cu cea străină, n'avea decât cuvinte de admirație pentru talentul, hărnicia și abilitatea femeii române. Din 100 de obiecte ale expoziției, peste 3000 au fost produsele țărâncei române din pitoreasca-i industrie de casă.

Despre țesăturile țărâncei române, iată ce zice o damă cultă franceză:

„De unde au luat femeile române atâtea modele necunoscute până acum societății civilizate? Școala nu le-a dus nimic... la jurnale de modă nu le auzise nici de nume. De unde? Dela mamă, de la mătușe, mamă bună și așa mai departe, pe care de generațiunii înapoi, până ce ajungi în casele dela Pompei și Herculani și în cabinetele de anticități etrusce, eline, romane, încă și persiane. Să ne mai arătați un alt popor din această monarhie, în ale cărui costume să se fi conservat gustul civilizațiunii antice de trei mii ani!”¹⁰⁾.

Laceastă expoziție era între cei dintâi expozițiuni, și școala de fete dela Azilul Elena Doamna din București, cu numeroase obiecte din industria de casă a femeii române. Apreciații au găsit, fără excepție, neîntrecute, ba sublime aceste obiecte, cari ocupaseră o secție întreagă a expoziției, fiind trimise anume la fața locului două profesoare pentru aranjarea și supravegherea lor.

Obștea era încântată de iscusința și măiestria ce se vedea în aceste lucrări. Iar expoziția română din 1881 n'a bătut decât o singură medalie de aur pentru premii, și aceea a acordat-o unanim școala de fete dela Azilul Elena Doamna din București.

Acest monument a fost de adâncă învățătură pentru noi Ardelenii, Ungureni, etc... Pentru că nu știu dacă s'a seos vre-o altă învățătură din expoziția dela 1881, aceea însă o știu cu deplină siguranță, că hărnicia femeii române și exemplul școlii de fete dela Azilul Elena Doamna ne-a lămurit de deplină idee înființării unei școale superioare de fete pentru împrejurările noastre de dincoace de din acea elipă, cei chemați nici c'au mai scăpat să vadă ideea, până la realizarea ei în condițiile posibile la noi.

La serbările expoziției venise și conducătorul școlii dela Elena Doamna din București: marele

filantrop francez, generalul Davila, ca oaspele rezidenței mitropolitane din Sibiu. Acest bărbat, în zelul său de a sprijini orice acțiune culturală-umanitară, s'a angajat încă dela acest prilej, la stăruințele dnei Maria Cosma, prezidenta Reuniunii femeilor române, să ne trimită pe cea dintâi profesoară de limba română dela Azilul Elena Doamna. Astfel să se adeverească și aici cuvintele istoricului Bonfinius (1427—1502), că Românii țin mai mult la limba lor, decât la viață.

Pe când obștea noastră românească era pătrunsă de acest sentiment, Reuniunea femeilor române din Sibiu, înființată abia la 8 Iunie 1881, a lansat în 2 Noevmre 1881 cel dintâi apel către publicul român: „de a aduna un fond pentru înființarea în Sibiu a unui institut român de creștere pentru fete, împreună cu internat și internat așa, ca să poată corespunde tuturor intereselor de educațiune ale femeilor române chiar și din locuri mai îndepărtate”¹¹⁾.

Apelul era subscris de prezidenta Reuniunii: Maria Cosma, și astăzi prezidentă, și de secretarul Reuniunii: Visarion Roman, fericitul întemeietor și director al institutului de credit și economii „Albina”. Și e remarcabil, că pe întemeietorul primului institut financiar român din patrie, îl găsim contribuind cu spiritul său prevăzător și la înființarea celei dintâi școale de fete române în Sibiu.

În acest apel găsim pentru întâia dată exprimată ideea înființării unei școale superioare de fete, după cum mai târziu s'a realizat.

În timp de doi ani dela acest apel, pregătirile cele mai indispensabile pentru înființarea unei școale primare de fete erau făcute. Reuniunea femeilor române adunase mijloacele trebuincioase cu o râvnă extraordinară. Prin petreceri prin loterii, prin fel și fel de mijloace marinoase, a pus crucer lângă crucer din pungă noastră particulară, deoarece pentru promovarea culturii, ajutorul Românului nu e decât mila Domnului și în buzunarul propriu.

Dar făcuse seamă de un budget anual circa de 3500 cor. și cu acest început a închiriat localul trebuincios, provăzându-l cu mobile și reevizite corespunzătoare. A angajat apoi pe cel dintâi corp profesoral, anume: doamna Eleonora Tănăsescu, dela Azilul Elena Doamna din București, Dr. D. P. Barciuanu și Dr. I. Crișan, profesori seminațiali în Sibiu și Matei Voileanu, absolvent al facultății de drept și practicant în cancelaria consistorului arhiepiscopical din Sibiu.

Săvârșite aceste lucrări, s'a deschis școala în 20 Octomvru v. 1883, prin o însuflețită serbare inaugurală, împreună cu sfințirea apei. De față au fost la acest act toți binevoitorii cauzei, în frunte cu patronul Reuniunii fericitul Arhiepiscop și Mitropolit Miron Romanul.

Aviz abonaților.

Abonații noștri cari nu și-au înnoit încă abonamentul pe semestrul al II-lea al anului curent sunt rugați să binevoiască a-l înnoi ca să nu li-se întrerupă expedierea regulată a ziarului.

De-asemenea sunt rugați toți abonații noștri în întârziere cu plata abonamentului să grăbiască cu achitarea sumelor ce ne dătoresc, ca să nu fim siliți a întrerupe trimiterea ziarului pe adresa lor.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	— — — —	28.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	14.— cor.
pe 1/4 an	— — — —	7.— cor.
pe 1 lună	— — — —	2.40 cor.

In România:

pe un an	— — — —	40.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	20.— cor.

¹¹⁾ „Observatorul”, Nr. 85—1881.

Chestiunea albaneză.

D. N. N. Nacio, unul dintre apostolii apărării drepturilor naționale ale poporului albanez, publică în „Seara” din București un articol mai lung în care răspunde la articolul senatorului Bațaria (reprodus și de „Tribuna”).

D. Nacio spune următoarele:

D. Bațaria după ce a arătat diferitele faze prin care a trecut poporul albanez, între altele spune că: Albanezii sunt împărțiți în musulmani, ortodoxi și catolici, și că nu se înțeleg între ei!! Cei dintâi sunt împrăștiați în nordul și în sudul Albaniei, ortodoxii sunt așezați la sudul, iar catolicii în nordul Albaniei. Deși sunt de aceeași rasă însă n'a fost niciodată înțelegere între ei, și chiar între mahomedani... și că ostilitatea între dânși există și acum... și că va dispărea cu timpul, și prin școli, că sarcina guvernului este... deoarece Albanezii nu se înțeleg nici în privința instrucției. Că cei din sud au educația din limbă greacă și cei dela nord sunt ignoranți, afară de catolicii cari s'au adăpat la cultura italiană sau austriacă. Apoi mai spune d. Bațaria că Janina a fost un oraș eminent albanez acum 30 de ani și că acum s'au greșit. Iar o Albanie autonomă este imposibil, că Albanezi nu se înțeleg între dânșii și că nu au oameni să-i conducă și că guvernul turc n'a făcut sforțări destule ca să le înăbușe ultimele sentimente ce le-au mai rămas și că Albanezii trebuie să rămâie numai ca otomani pentru ca să mai poată să existe!!!

Eu cred că aceste idei cu aceste dorinți nu poate să le expue altul decât un tânăr turc fanatic și renegat care a intrat de curând în rândurile și serviciul junei Turcii; în realitate însă tinerii turci de azi nu sunt decât tot acei cari sunt de acum 500 ani și din timpul Jenicerilor...

1. Întrebăm deci pe d. senator tânăr turc Bațaria să ne răspundă ca român: oare Moldovenii și Muntenii de aceeași rasă și religie câte răboaie și hărțuiri în decursul timpului n'au avut între dânșii? Cred că d. senator Bațaria cunoaște foarte bine istoria.

2. Între Albanezii de nord și cei de sud creștini sau mahomedani există vre-o barieră de o altă națiune cu altă limbă? Despre unirea Albanezilor și înțelegerea între cei de nord cu cei de sud, s'a văzut dovada ziua nămieza mare la 10 Iulie 1908, când s'a smuls lui Abdul Hamid Constituția, care a scăpat imperiu din prăpastie, pe urma căreia d. Bațaria a fost chemat de sultanul Abdul Hamid, numai și numai că a fost în contact cu Albanezii oameni superiori și cari l'au detronat!!! De sinceritatea Albanezilor d. Bațaria a protat și azi e senator...

3. În privința instrucției știe lumea întreagă că, dela 10 Iulie 1908 până la 30 Martie 1909 au fost zile fericite de o adevărată constituție pentru imperiul otoman de sub guvernul lui Chiamil Pașa și prințul Sabahedin, oameni sinceri ai constituției și sub guvernarea lor ca prin farmec s'au înfrățit toate neamurile de sub steagul otoman.

Albanezii pe care d. senator Bațaria îi descreditează până într'atata, în scurt timp s'au pus pe lucru. Au înființat gazetă, club și tipografie în Stambul, gazetă, club și tipografie la Monastir, la Scodra, Coreea, Elbasan, Janina în toate părțile în fine pe unde sunt. Și la nord și la sud domnea cea mai perfectă înțelegere și armonie. Școala normală la Elbasan are vast internat. Toate acestea sunt susținute din sudoarea populației și nu cu milioanele de cine știe unde.

Albanezii au aranjat congrese naționale pentru literatură, la Monastir, Elbasan, Coreea, Berat și Janina, pronunțându-se pretutindeni pentru alfabetul latin, alfabet care a fost adoptat de toți, atât în București cât și la Constantinopol deși în Albania de nord acest alfabet datează de aproape 80 de ani, cu care predau cursuri albanezești Iezuiții și alții.

La congresele ținute pentru cultură au luat parte din toate triburile reprezentanți fără deosebire de religie și s'a dovedit cu vârf și îndesat că religia n'a influențat întru nimic.

Totuși d. Bațaria ca un eunoscător profund al chestiei albaneze se face că ignorează acest

⁸⁾ „Observatorul”, Nr. 53—1881.

⁹⁾ „Telegraful Român”, Nr. 96—1881.

¹⁰⁾ „Observatorul”, Nr. 71—1881, pag. 286.

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —
ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după
fotografiile vechi și noi în mărime naturală,
expuneri de obiective speciale pentru interioruri,
acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate.
Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas.

fapt și-l trece sub tăcere. Și ca să-i punem în evidență mai bine dlui Bațaria care se erijează și ca arbitru în asemenea chestiuni, că Albanezii sunt uniți, luăm ca exemplu școala normală din Elbasan, unde au fost internați peste 150 de elevi din toate ținuturile Albano-Macedoniei fără deosebire de religie că au fost educați de profesori majoritate creștini și nu au auzit cuvânt de protestare de nicăiri. Bucuria, înfrățirea și pacea a domnit între toți. Nimenea dintre Albanezi nu se ocupă decât d'a deschide școli în limba lor, cu scop ca să alunge limbile străine care tind la desnaționalizarea lor.

Că cei dela nord sunt ignoranți iarăși, este adevărat, dar vina e a guvernului și nici decum a poporului. De pildă, dacă binecuvântatul Regat Român nu cheltuia anual un milion de franci luat din mămăliga țaranului român, pentru Aromânii din Macedonia, oare dle Bațaria, astăzi senator turec, nu era să fi cioban la oi cu craba în mână?

Pe de altă parte Albanezii musulmani fiind în Turcia mari demnitari, ocupând pozițiuni înalte n'a sprijinit cultura românească, considerându-o ca pe a lor proprie? Altfel nici o școală românească nu s'ar fi deschis!!!

Cred că Albanezii se pot uni în cel mai scurt timp posibil, când e vorba de o chestie a lor națională fără să fie ajutați aproape de nimeni.

Nu tot același e cazul Aromânilor, cari au încasat zeci de milioane din România.

Dacă la un cas guvernării români vor lua măsuri și vor zice că Aromânii să-și susție singuri școlile, precum zic Albanezii și ar tăia subvenția, nu cred să vă mai rămâie o singură școală românească în Macedonia sau un singur profesor!!

La 1909, 30 Martie pentru trista memorie vin la putere vânzătorii posesiunilor imperiului Otoman în cap cu Hilmi pașa care timp de 25 de ani a turburat în continuu Balcanii ca să dea ocazie la intervențiuni.

Actualii guvernanți, atât comitetul secret, cât și miniștrii cea mai mare parte sunt jidani turciți, se conduc numai după sfatul dat de interesul lor propriu și conduși după ideile lor șoviniste nu vor să recunoască existența naționalității albaneze. În primul rând pun la cale închiderea școalelor, interzic apariția gazetelor albanezești, închid cluburile, tot odată trimit și armată pentru zdrobirea Albanezilor, nimicirea lor cu desăvârșire, și ca să poată astfel să-i vândă cui oferă mai mult.

Aceasta nu însemnează altceva decât anarhie. Junii turci actuali nu sunt de a guvernarea popoare europene.

D. senator turec Bațaria povățuiește pe Albanezi să rămână Otomani și să primească religia și limba turcă, dar de ce nu povățuiește pe Aromâni și pe jidani să primească și ei limba lor cu caractere arabe cum ne sfătuiește pe noi?

Junii turci nu sunt decât Ahmet Riza, Hilmi pașa, Mahmut Șefchet și jidani turciți cari toți umblă după gheșefturi, restul partidului sunt niște descoperiți ieniceri.

La această stare de lucruri nici o vindecare nu poate fi, decât, chemarea lui Chiamil pașa și prințul Sabahedin căci numai ei sunt în stare să împace spiritele atât de agitate astăzi și să îndepărteze nenorocirile care tot bântuie imperiul otoman.

Cronică externă.

Bulgaria și Turcia. Un personaj politic bulgar a avut zilele aceste o convorbire cu un corespondent al ziarului „Die Zeit”. Iată ce a spus:

Mai întâi de toate despre linia ferată Dunărea-Adria, care în proiectul din urmă era plănuită să aibă o joncțiune la Mrdare (frontiera sârbească) și să se termine la San Giovanni di Medua nu se poate discuta. Ea e o linie politică, de care au interes în primul rând Turcia, apoi Serbia, Austro-Ungaria și Italia.

Interesele Bulgariei nu vor fi servite de această linie, lor le-ar conveni celălalt proiect de linie: Monastir-Prilep-Cociane-Tsarewo și frontiera bulgară; dar o astfel de linie nu se va mai putea numi linia: Dunărea-Adria.

Despre actualul guvern de coaliție numitul personaj a zis, că el se străduiește de a îndepărta toate motivele de conflicte.

Cu Turcia vrea să trăiască în bune relațiuni ca să fie și durabile. Din cauza aceasta guvernul actual a fost invinuit de turcofilie de către ultraiștii naționaliști. Dar politicienii aceștia nu-și dau seama că e în interesul bine priceput al Bulgariei, de-a nu întinde coarda prea tare cu Turcia. Numai cultivând bune raporturi cu guvernul junilor Turci, se va putea ameliora starea bulgarilor din Macedonia.

De altminterlea Turcia s'a putut convinge că Bulgaria n'a căutat să profite de încercăturile ei din urmă și nu le-a exploatat de loc. Bulgaria tinde să aibă din toate privințele o atitudine corectă cu toate statele. Ea dorește menținerea păcii în Peninsula balcanică, pentru ca să se poată desvolta în liniște pe cale culturală și economică.

Din cauza greșitei atitudini provocatoare a guvernului bulgar precedent, situațiunea în Macedonia se agravase serios. Actualul guvern însă vrea să dea probe că Bulgaria nu e un element de disordine în Balcan. El a și dat până acum destule dovezi, că nu vrea de loc războiul, mai întâi pentru că poporul bulgar e pacific dispus, și al doilea, pentru că un război în împrejurările actuale ar nimici valori incalculabile. Pentru motivul acesta un guvern nu s'ar putea lăsa într'un război decât numai la un caz din cele mai extreme. În ziua de azi răspunderea e enormă.

Evenimentele din Albania erau de natură de-a inspira temeri, din punctul acesta de vedere. Dar acum, când răscoala s'a potolit de sigur că Turcia va fi tras o lecțiune bună, ca de aici înainte să nu se mai atingă de individualitatea nici unei naționalități.

Să înființăm școale confesionale.

Vâlcele, August c.

În ziua de 20 Iulie st. v. (Sfântul Ilie) am asistat ca oaspe al băilor dela Vâlcele (Elöpatak), în biserică la sfânta slujbă. După săvârșirea slujbei, On. protopop al Treiscaunelor dl C. Dimian, a ținut o frumoasă și patriotică cuvântare către poporul care a luat parte la sfânta slujbă.

Iată despre ce este vorba:

În comuna Vâlcele, veche stațiune de băi, mai înainte funcționa o școală confesională gr.-or., al cărei învățător era cântărețul bisericei, C. de fel chiar din Vâlcele și om cu dare de mână. Acesta într'un moment de slăbiciune, s'a lăpădat de religia strămoșească gr.-or. și a trecut la religia calvină (reformată).

Guvernul, ca să răsplătească această faptă răutățită, a desființat școala confesională românească, și a înființat o școală de stat, numind ca învățător pe acel rătăcit, care a funcționat câțiva ani, apoi l-a pus în penzie, iar azi funcționează un alt învățător maghiar, în o comună curat românească.

Ca acest lucru slab să înceteze, On. consistor arhidiecezan din Sibiu a decis, că dorește să se reînființeze școala confesională română din Vâlcele, conform cerințelor guvernului maghiar, și a dispus părintelui protopop, ca să aducă la cunoștința poporului deciziunea aceasta.

On. protopop al comitatului Treiscaunelor, după săvârșirea slujbei în ziua de sfântul Ilie, a adus la cunoștința poporului această dispozițiune a Consistorului, și a explicat printr'o cuvântare frumoasă, îndemnând poporul ca să contribuie fiecare după putere, la care va contribui și Onor. Consistor din Sibiu, ca să se facă un început și să construiască un local de școală conform cerințelor guvernului maghiar.

După aceasta povăț și îndemn, poporul adunat în sinod sub presidenția On. protopop și al tânărului preot al comunei Vâlcele, a decis ca deocamdată să contribuie fiecare parohian cu câte 2 (doi) florini pe an și cu ce va contribui și On. Consistor din Sibiu și din ofrandele marinimoase și liste de subscripție pentru acest scop, la care sunt sigur, că va contribui și marele public din regat, să înceapă construirea unui local de școală românească.

Frumoasă și înălțătoare este această inițiativă a On. Consistor din Sibiu, și tot așa de înălțătoare și patriotică a fost și cuvântarea On. domn protopop al Treiscaunelor, pentru înființarea unei școli în comuna Vâlcele.

Totodată, în legătură cu aceasta, subsemnatul semnalează și fac apel la On. Consistor al Metropoliei din Sibiu, și la On. protopop al Treiscaunelor, pe care îl privește direct, ca să și in-

toarcă privirea, ca o astfel de inițiativă și îndemn să se facă cât de curând și pentru construirea și înființarea unei școli confesionale române gr.-or. și pentru comuna Ozun (Uzon), cu filială (Sfântul Ioan, Laborfalău, Comălău și Lunca Ozunului), care este lipsită de școală confesională gr.-or. mai bine de 30 de ani și unde copiii români sunt complect maghiarizați, ca și poporul românesc din comitatul Treiscaunelor.

Această inițiativă se impune de urgent, cu atât mai mult, căci Ozunul ca mare comună, situat în centrul celor trei comune filiale, are o populațiune de peste 3000 familii de Români. — În speranța realizării acestui act măreț, voi fi cel dintâi, care voi stărui pentru colectarea cu o listă de subscripțiuni, și voi contribui și eu materialmente după puterea mea.

Micu Davidescu,
profesor de cursul primar
în București.

Literatura clasei de mijloc.

Este absolut cert că, o dezvoltare sistematică și ducătoare la un scop mai înalt, la o cultură desăvârșită a neamului omenesc, nu poate exista fără o literatură bună și bogată, care în cadrul ei să îmbrățișeze și să desvolte în general și în special diferitele și nenumăratele chestiuni care alcătuiesc viața unui popor; dându-le o deslegare nimerită, pe înțelesul tuturor.

În cele ce urmează voișese să tratez despre literatura industrială și comercială, care privește direct clasa noastră de mijloc. Voi cerca a dovedi necesitatea unei literaturi proprii a clasei de mijloc, unei literaturi care să cuprindă nu povești, poezii etc., din viața meseriașilor, ci să cuprindă tratate despre diferitele bresle și dezvoltarea lor, despre felul cum trebuie învățat și condus fiecare ram industrial, cu un cuvânt, să trateze în special fiecare ram de ocupație al industriașului și comerciantului român. Mai departe voi dovedi întru cât îmi va fi posibil, de ce noi Românii suntem atât de săraci în o așa numită literatură industrială și comercială, a cărei lipsă se simte atât de mult în rândurile clasei noastre de mijloc și voi cere a arăta cum am putea ajunge cu vremea să dezvoltăm în direcția aceasta o literatură bună și practică, care tuturor meseriașilor să le folosească de povățuitor în cariera lor.

Necesitatea unei literaturi speciale a clasei de mijloc se impune tot mai imperios, cu cât cultura omenescă ia avânt tot mai mare, cu cât oamenii sunt mai sus pe o treaptă culturală, mai rindu-se cu progresul cultural și cerințele societății omenesci, impuse ei de gradul de cultură ce-l posedă și de era în care trăiește. Cu cât mediul în care trăim e mai bine dezvoltat, cu cât cerințele sunt mai mari. De aceea trebuie să căutăm a ținea pas cu dezvoltarea culturală și să satisfacem în marginile posibilității tuturor cerințelor timpului, cari rezultă din această dezvoltare. Cu cât vom satisface mai mult acestor cerințe, cu atât mai repede vom înainta în cultură. Pentru a putea însă satisface cerințelor și a înainta în cultură, trebuie să aflăm și să creștem izvoarele la cari să ne putem alimenta spiritul și sufletul, căci în lipsa acelora zadarnică va fi ori ce străduință spre mai bine, nici un pas nu vom face înainte, ci rămânem tot acolo unde suntem și vom orbeca și mai departe în aceeași beznă a neștiinței.

Pentru a crește o clasă de mijloc cu care să ne putem mândri, care pe lângă destoinicia la brânse, să fie capabilă a conlucra și la cultivarea spirituală și morală a unei generații viitoare de comercianți și meseriași, care să fie în stare să dea concursul său la ducerea la îndeplinirea unor chestiuni importante cari hotărăsc progresul nostru cultural, trebuie să ne creștem mai înainte de toate o literatură specială a clasei de mijloc, o literatură care să îmbrățișeze și să trateze pe înțelesul tuturor toate categoriile de comerț și meserii, o literatură care să dea îndrumări teoretice și practice și sfaturi acceptabile din toate brânsele și trebuie să căutăm ca, creștând această literatură să-i asigurăm și câți mai mulți cititori cari după un studiu serios să înceapă apoi a împreuna teoria cu practica ca astfel să ajungă la rezultate favorabile. Și mai cu seamă trebuie să avem în vedere ca din izvorul acestei literaturi să se împărtășească în măsură mai mare viitorilor membri ai clasei de mijloc; adică practicantii și învățăceii, ca de tineri să învețe a proteji și în-

Presus de toate meseria ce si-au ales, caci nu vor putea ajunge mai tarziu factori fo...

literatura speciala a clasei de mijloc la noi... saraea si subreda, incat nu poate aduce...

lipsa unei literaturi speciale in sensul amin... explicu aproape numai prin faptul ca, pana...

inceputul este greu. Nu se va putea usor... scurta vreme sa ajungem a avea o literatur...

factor indispensabil si datator de ton in desvol... tatea noastra pe toate terenele.

Realizarea celor expuse nu e imposibil, dar... grea si costisitoare, trebuie insa sa avem vointa...

Luminandu-ne pe noi insine, vom putea lu... mina si pe altii. Inteleptul Socrate zice: „Numai...

Accasta maxima s'o avem intotdeauna in ve... dere si vom izbuti! Radu Barcianu.

INFORMAȚII.

ARAD, 15 August n. 1911.

Din Archidieceza gr. cat. „Unirea” anunță: Profesorii gimnaziali Alexiu Viciu și Aron Deac...

Cehii la Berlin. Societatea cehilor din Berlin și-a serbat aniversarea alor cincizeci de ani de existență. Cu acest prilej au crezut Cehii...

Moștenitorul de tron la manevre. A. Sa I. Francisc Ferdinand va conduce manevrele regale din anul acesta. In 11 Septembrie va pleca din Viena...

Un svon fals. Cetim in „Tel. Rom.”: Cetim intr'un ziar din Bucuresti urmatoarele: „Keleti Ertesito” afla din Arad, ca in cercurile Romanilor...

Șeful bisericii din Ardeal însă, fiind acum de 82 ani, nu sunt șperanțe că aceste tratative să aibă vre-un rezultat concret.

Suntem autorizați a declara, că svonul acesta e lipsit de orice temei, din care motiv desmintim știrea in modul cel mai categoric.

Zaharina. Guvernul nostru și cel austriac au adus lege pentru instituirea monopolului asupra zaharinei, aceasta pentru a preveni marile abuzuri...

Nu intr'un scop fiscal trebuie să se introducă acest monopol, ci in scop igienic-sanitar, limitând intrebuintarea zaharinei numai la scopuri medicale...

Conform proiectului guvernului, zaharina va fi vanduta pe viitor pe un pret proportional cu puterea ei de induleire in comparatie cu zaharul de sfecla, adeca de 500 ori mai scump. Scumpindu-se astfel acest produs nimeni nu va mai avea interes sa-l cumpere decat pentru scopuri medicale. S'ar putea insa ca tocmai aceste masuri sa indemne pe unii speculanti sa pue in comert produse similare zaharinei, si de aceea, zice expunerea de motive a proiectului in chestiune, va fi necesar sa se supravegheze cu cea mai mare atentie comertul cu materii zaharoase...

Manifestatii cu sfarsitul serbarilor socoliste. Cu datul de azi sosește urmatoarea depeșă dela Agram: Cu ocazia serbarilor socoliste au avut loc sgomotoase manifestatii impotriva Sarbilor. „Sborsky Glasnic” ziarul Sarbilor radicali a arborat in fereastra redactiei steagul national sarbesc. In fata clădirii o mare aglomeratie de oameni a izbucnit in strigate de protestare. Intervenind politia pentru indepartarea steagului, șefredactorul ziarului a declarat ca nu va ceda decat fortei brachiale. Opt politisti au intrat indata in redactie si au indepartat steagul.

Mulțimea a aplaudat cu insufletire pe politisti. Socolistii cehi s'au revoltat de aceasta atitudine a Sarbilor, iar socolistii sarbi voiau sa părăsească congresul și numai la stăruințele socoliștilor croați au renunțat la acest gând al lor.

Până aci depeșă. Dată fiind armonia care a stăpânit serbarile socoliste credem că depeșă exagerază mult faptele și că, chiar dacă s'a încercat o turburare a armoniei, încercarea aceasta n'a putut fi pusă la cale decât de mâni interesate. Și cine nu recunoaște îndată aceste mâni?

Congres săcuiesc la Turda. La 22 August se va ținea un congres al tuturor săcuilor la Turda. Toți săcuții organizați in societatea lor regnicolară vor lua parte la el, in mijlocul unor serbări nationale. Gazetele ungurești vorbesc cu căldură de acest congres care se ține intr'un oraș șovin așezat in mijlocul unui ținut curat românesc.

Izolarea socială. Cetim in gazetele ungurești, că in Târgul Murașului s'a întâmplat o bătăie între doi studenți universitari români, din motive nationale. Gazetele spun că Dr. Sveteu (?) candidat de avocat a certat aspru pe un alt candidat de avocat cu numele Dr. Dorca, pentru că acesta din urmă a umblat in societate ungurească. Dorca din pricina aceasta l'ar fi bătut erunt pe Dr. Sveteu. Nu știm ce este adevărul din știrea aceasta, dar mustrarea pentru că Dr. Dorca umblă in societate ungurească este îndreptățită și ne-o însușim și noi ca ori ce român conștient.

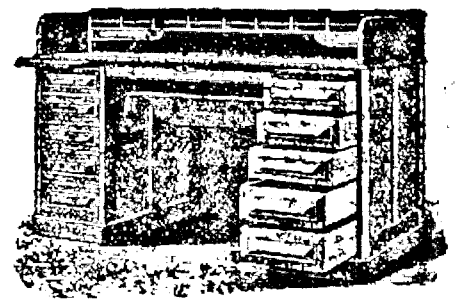
Congregatie. Cetim in „Telegraful Român”: Domnul comite suprem al comitatului Sibiiu și comes al Sașilor, Walbaum a convocat pe 21 August n. orele 9 dimineata, adunarea generală extraordinară a comitetului municipal al comitatului Sibiiu, in sala mare a casei comitatense. Ca prim obiect e luat in ordinea de zi concluzul orașului Vârșet, referitor la desaprobaria obstrucției actuale din dietă.

„Astra” la Cenadul-mare. Despărțământul Sânmiclăușul-mare al Asociațiunei pentru literatura română și cultura popului român își va ținea adunarea cercuală la 7/20 August 1911 in comuna Cenadul-mare la 11 ore a. m. in localul școlii gr. or. române cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere. 2. Raportul comitetului despărțământului. 3. Rațiocinul anual și preliminarul pe anul 1911 și alegerea unei comisiuni de cenzurare. 4. Disertațiuni și prelegeri

brica de tâmplărie instalată cu putere de mașini RÖS VICTOR FIAI Marosvásárhely, Régikorház-utca 3.

Pregătește mobiliere complete pentru locuințe, birouri, magazine, farmacii, biserici și școale după model în orice stil Mobilier american pentru birouri și sipete cu strocuri pentru acte se pregătesc la comandă și in diferite callități, precum se vede și din desama.

poporale. 5. Raportul comisiunii esmise. 6. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii. 7. Inscrierea membrilor noi. 8. Propuneri insinuate la prezidiu cu 24 ore înainte de adunare. 9. Incheiere. Atât membrii Asociațiunii din teritoriul acestui despărțământ, cât și întreg poporul român sunt invitați a lua parte la această adunare. Sâmbătă-mare la 1/14 August 1911. A t a n s i u L i p o v a n m. p. not. desp., Dr. N e s t o r O p r e a n m. p. dir. desp.

— † **Ioan Stoian**, preot gr. or. român din Firighaz, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Sâmbătă în 12 August n. (30 Iulie v.) la orele 11 și jumătate noaptea, în etate de 47 ani și în al 18-lea an al fericeitei sale căsătorii și preoție.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

— **Lacurile de Asfalt din America de Sud.** — Revista „Petroleum” Nr. 19, din anul curent, publică următoarele:

Lacurile de asfalt din America de Sud se cunosc de mult timp. Columb care a descoperit insula Trinidad în 1496 a observat acolo asfalt. Zăcămintele de asfalt în Trinidad se află mai ales pe coasta de vest lângă golful de Paria și cel mai mare zăcămint e lacul de asfalt, care e situat pe vârful unei coline de 45 m. și are o suprafață de mai mult de 40 ha. Din sondagiile făcute rezultă că asfaltul are o adâncime de minimum 60 m. astfel că poate ajunge încă o serie de ani pentru trebuințele lumii întregi.

Asfaltul brut se compune din 40% smoală, 30% apă și 30% necurătenii minerale, (argilă, enașt amestecat cu puțin fier). După analiza lui Richardson, asfaltul are pretutindeni aceeași compoziție.

Asfaltul exploatat este în mică parte rafinat la fața locului unde există o rafinerie; cea mai mare parte e dus în America de Nord unde este rafinat.

Și în Venezuela, care a fost odată unită cu Trinidad, se află un lac de asfalt cu o suprafață de 400 ha. în provincia Bermudez. Smoala care iese din lac este curată și are după Richardson următoarea compoziție: 82.88% C., 79% apă, 5.87% S și 0.75 N. La aer se întărește și desvoltă hidrogen sulfurat. Asfaltul e mai puțin uniform decât cel din Trinidad, însă mai moale și mai curat; conține brut 10—45% apă; 0.5—3.5% necurătenii minerale. Asfaltul de Venezuela e mai moale decât cel de Trinidad. Exploatarea și rafinarea se fac în același mod. Rafinat, acest asfalt, e un bitumen aproape curat și este deci un material mai valoros decât cel din Trinidad.

x Laptele din piață poate fi folositor copiilor de față? Laptele din orașe cu toată scumpetea și

controlul administrativ e foarte rar fără bacterii, foarte des falsificat și mai înainte de toate nu se potrivește pentru copii. Ce poate face dar o mamă care din oarecari împrejurări nu este în stare să alăpteze singură copilul? Trebuie să caute un lapte care să conțină toate substanțele nutritive pentru hrana copilului. Aceste condițiuni îndeplinește Făina Lactată Nestlé cunoscută de aproape 50 de ani, care conține lapte gras din Alpi în cantitate suficientă, așa încât pentru preparare nu e nevoie decât de apă. O cutie cu cel puțin 25 prânzuri costă în fiecare farmacie și droguerie K. 1.80.

x **Anton Petroff**, succesorul **Ioan Wonka**, Timișoara-Cetate, str. Szilágyi 13. Atragem atenția On. public cititor asupra inseratului firmei de mai sus din numărul nostru — care desface cele mai bune pianе, ale diferitelor fabrici streine, renumite. Recomandăm această firmă ca demnă de încredere.

ECONOMIE.

Pentru prăsirea cailor. Comisiunea pentru prăsirea cailor a comitatului Sibiu ne vestește, că Luni, în 11 Septemvrie n. e. la ora 1 din zi va aranja în piața veche de cai (în fața terezianului din Sibiu) o premiare de cai, împărțind premii în bani și diplome de laudă. Premiile în bani sunt de 930 cor., din cari 700 cor. dăruți de ministrul de agricultură, iar 230 coroane din fondul pentru prăsirea cailor.

1. Premii în bani se dau numai: a) pentru atari iepe în etate de 4—12 ani prezentate dimpreună cu mânzi deplin lăptați, cari sunt bine nutrite, sănătoase, puternice și posedă recerințele pentru iapă aptă de prăsilă; b) pentru astfel de mânze în etate de 3 ani, cari promet o deosebită facultate pentru prăsilă; c) pentru alți mânzi și mânze mai tineri, dar în toată privința excelenți, cari nu sunt amintiți sub p. a) și b).

2. Iepele, precum și mânzii, ce vor concura sunt de a se prezenta pe ziua numită până la ora 1 d. a. pe locul numit și a se posta în rind. Transportarea vitelor la locul destinat și de acolo acasă se întâmplă pe speșele și risicul proprietarului.

3. Despre fiecare iapă sau mânz trebuie să se arete atestatul comunal, prin care se dovedește, că respectiva persoană ține iapa și mánzul înfașoșat de 6 luni în proprietatea sa, precum și țidula de mánzit.

4. Comisiunea pentru împărțirea premiilor își va începe activitatea la ora 1 și jum. d. a. și o va termina cu distribuirea premiilor.

5. Numai aceluși proprietar se va oferi premii în bani și diplome de laudă, care locuiește pe teritoriul comitatului Sibiu și dovedește, că mánzul sau iapa înfașoșată la premiare le-a creșt el însuși, sau e cel puțin proprietarul lor de luni.

6. Premii în bani vor obține numai agricultorii, iar persoane mai avute sau de rang înalt vor căpăta numai diplome de laudă. În caz, când un agricultor demn de premiat ar nunța la premiul de bani, atunci va obține o diplomă de laudă.

7. Premiile în bani sunt: I. Pentru iepe și mânzi bine lăptați: a) un premiu de 70 cor.; b) un premiu de 60 cor.; c) două premii de câte 40 cor.; d) 2 de câte 40; e) 3 de câte 30; f) 4 de 20 și g) 5 de câte 10 cor. II. Pentru mânze de 3 ani: a) un premiu de 50 cor.; b) un premiu de 40 cor.; c) un premiu de 30 cor.; d) un premiu de 20 cor și e) 2 premii de câte 10 cor. Pentru mânzi de calitate eminentă sub 3 ani: a) 2 premii de câte 40 cor.; b) 1 premiu de 30 cor.; c) 4 premii de câte 20 cor.; d) 5 premii de 10 cor.

8. diplome de laudă se distribuiesc cultivatorilor aparținători la ori care clasă, în proporție cu calitatea calului și după buna chibzuință a misiunii premietoare, anume: diplomă de clasa I. de aur, diplomă de clasa II. de argint, diplomă de clasa III. de bronz.

E timpul suprem ca și cultivatorii noștri de cai, ținând seamă de premiile ce se împart, să ceară mai mult parte la această premiare. Așa și în această privință la cărturării (preoții, notarii, conducători de bănci etc.) să se dea dela sate, ca aducând la cunoștința obștei respective publicatiune a noastră, să o îndemne la participare.

Comitetul central al „Comisiunii române de agricultură din com. Sibiu”. *Pant. Lucașu, Vice. Tordășianu, secretar.*

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu,
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ-KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie)

Pune dinți și cu plătere în rate pelângă garanția de 10

Dentist in Cluj.

Leon Tolstol.

84

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Mareșalii însoțiți de aghiotanții lor, deteră fuga în toate direcțiunile și câteva minute mai târziu, grosul armatei franceze se îndreaptă către înălțimile de pe Prätzen, pe cari trupele rusești le părăseau din ce în ce mai mult, angajându-se, spre stânga, în vălecea.

LXI.

Pe ceasurile opt dimineața Kutuzow se puse călare în capul coloanei a patra și se îndreptă spre Prätzen. El salută prietenește pe soldații întâiului regiment și dete el însuși semnalul plecării, arătând astfel că avea de gând să dirijeze în persoană această coloană. Ajuns în satul Pratz, el se opri.

Prințul Andrei se afla la spatele lui Kutuzow, perdut în marele număr de persoane cari formau suita comandantului șef.

Jos, la stânga, în mijlocul cetei, se auzeau împușcături între trupele ce nu se vedeau.

În dimineața aceea Kutuzow părea istovit și enervat. Trecând prin fața sa, infanteria se opri în ordine.

— Spune infanteriei să se formeze în coloane de batalioane și să înconjure satul, zise el unui general care se apropia de el.

— Nu înțelegeți oare, Excelența Voastră, că mi-e cu neputință să desfășor trupele în defileul strimt al străzilor din sat, în vreme ce mergem într-o împina-

rea inamicului? Aveam de gând să mi formeze trupele afară din sat, Grandissimă Excelență, răspunse generalul.

Kutuzow rise cu amărăciune:

— Nostim ar fi să se desfășoare rindurile în vederea inamicului.

— Inamicul e însă departe, Grandissimă Excelență. După dispozițiune...

— Ce dispozițiune! strigă Kutuzow cu mânie; fă ceți poruncește.

— Mă supun.

— Ei, dragul meu, șopti Nesvitzki la urechea prințului Andrei, în ce toane rele se află azi moșul!

Un ofițer austriac, în uniformă albă și cu pana verde la chipiu, se apropie de Kutuzow în galop și îl întrebă cu mânie în numele împăratului dacă a patra coloană o pornise deja la drum. Kutuzow nu-i răspunse, ci se înturnă și privirea lui căzu pe prințul Andrei ce se afla lângă dânsul.

— Mergi, dragul meu, și te interesează dacă a patra coloană a eșit deja din sat? spuse el. Oprește-o să aștepte ordinele mele.

Abea se îndepărtase prințul Andrei și Kutuzow strigă după dânsul:

— Intreabă dacă s'a avut în vedere a se înșira tirailorii! Unde le e mintea, unde le e mintea! strigă el din nou fără a răspunde ofițerului austriac.

Prințul Andrei opri a treia diviziune și descoperi că în adevăr tirailorii nu fuseseră încă înșirați. Comandantul regimentului fu chiar surprins de acest ordin al comandantului șef; el era convins că mai avea trupe în fața sa și că dușmanul era cel puțin la zece, chilometri.

Când se întoarse prințul Andrei îl găsi pe Kutuzow

pe același loc, cu trupul său gros, strivit pe o câscă greoi, ținând ochii închiși. Trupele nu mai geau, ci rămaseră nemișcate.

— Bine, bine, făcu el către prințul Andrei adresându-se generalului, care cu ceasul în mână zor ca trupele să înainteze:

— Avem vreme, avem vreme. Excelență, în căscând.

În clipa aceea, la spatele lui, se auziră strigături de hura, cari se apropiau din ce în ce mai mult de locul coloanelor rusești. Era evident că acela cărua adresau strigătele, înainta cu iuteală. Când soldatul Kutuzow strigară și ei, acesta se dete într-o parte și privi, cu chipul posomorit. Un escadron de cai de toate culorile se apropie, venind din spate.

În frunte, doi călăreți înaintau în galop. Unul în uniformă neagră cu pene albe la chipiu, călare roib englezesc, celălalt în uniformă albă pe un roșu. Erau cei doi împărați cu suitele lor.

Kutuzow porunci soldaților cu afectarea unuia tar stând în rinduri:

— Smirno!

El se apropie de împărat, salutând. Chipul său lăsa să se schimbe brusc: el luă aerul subordonat care n'are dreptul să aibă personală părere.

Această afectare de respect îl izbi pe împărat Alexandru în mod neplăcut.

— Dar de ce nu începi încă, Mihail Larionov, să întrebă împăratul pe Kutuzow.

— Aștept, Majestatea Voastră! răspunse Kutuzow inclinându-se cu respect.

Împăratul aplecă urechia și se încrunță ușor, astfel că nu auzise bine.

MIKSA

fabrică de MOBILE

in
de-a-mare-Nagyvárad
de-a Rákoczi-ut No 14
(Lângă Apolo).

Mulțămită publică.

Decretul din 6 August n. e. c. aranjată de
 a română din Zlatna și jur în scop filan-
 a avut pe lângă rezultatul moral și un
 câștig material.
 curs din taxa de intrare: 231 cor. 60 fil.
 înderea de confetti și ilustr. 15 > 89 >
 cu totul: 247 cor. 49 fil.
 sumă subtrăgându-se
 de: 92 > 88 >
 un venit curat de: . 154 cor. 61 fil.
 s'a împărțit în modul următor:
 pentru nenorocirii din *Moldova* 100 cor. — f.
 biblioteca școl. din Zlatna 54 > 61 >
 această ocaziune au binevoit a suprasolvi
 ni: Dr. Alexandru Morariu, adv. Elisa
 Alexiu Muntean, inginer; Dr. Candin
 adv. Abrud, câte 8 cor. 50 fileri. — Iuliu
 ni, notar Zlatna; Nichi Olariu, dir. de
 Zlatna; Dr. Ioan Rece, medic Zlatna, câte
 ne. — Dr. Virgil Radeș, adv. D. Sânmărtin
 50 fileri. — Traian Baicu, comers. Zlatna;
 u Piso, preot Cărpiniș, câte 3 cor. 60 fil.
 zel Rezső, șef de gară Galaț; Ioan Cristea,
 Zlatna; Ioan Bendorfean, notar Gijseasa;
 e Wané, inginer Zlatna, câte 3 cor. —
 Cibian, T.-Poiana; Gálffy György, fotogr.
 câte 2 cor. 50 fileri. — Ioan Moldovan,
 Petringeni; Nic. Henegar; Ioan Todorean,
 Galaț; Nic. Popoviciu, preot, C b; Victor
 propr. Zlatna; Nic. Criste, preot Valea-

mică, câte 2 coroane. — Szilágyi Béla, inginer;
 Goldberger Moric, Zlatna; Ioan Bungărdean,
 sub-notar Zlatna; Demetriu Cozma, notar Tur;
 Tröthan János, Zlatna; Iuliu M. Montani, proto-
 presbiter Zlatna; Iuliu Popp, comers. Zlatna; Tit
 Domșa, esec. Zlatna câte 1 cor. 50 fileri. —
 Petru Paul, preot Vâltoriu; N. Roșu Geoagiu;
 Iosif Magda, preot Feneș; Enea P. Bota, preot
 Șard; Em. Comanescu, inv. Mihălți; Aurel Căpă-
 țiră, Feneș; Somló Iozsef, contabil Zlatna; Kovács
 Iozsef, cficiant de poștă Zlatna; Basiliu Popescu,
 comers. Zlatna; Rusan Carpade, propr. Zlatna;
 N. Lösner, Abrud; N. Svarc, Abrud; Alex. Danciu,
 Zlatna; Iosif Petringenar, Zlatna; Iustinian Iacob,
 teolog; Virgil Oros, Zlatna; Nic. Todea, preot
 Balșa; Dionisie Costea, preot Nădăștin; Ioan
 Lucăcel, inv. Balșa Dumitru Magda, inv. Galaț;
 Enea Hocman, Abrud câte 1 cor. — Glevichy Ist-
 van Zlatna— 10 fileri.

Primească — și pe calea aceasta — marinimoșii
 contribuenți precum și toți acia cari prin pre-
 sența lor au ridicat nimbul petrecerii noastre, cele
 mai călduroase mulțumite.
 Zlatna, 10 August 1911.
 Pentru comitet: *Parteniu Duca*, cassar.

GRUBER DEZSŐ

magazin de pălării și articole
 de modă pentru bărbați.

Cluj-Kolozsvár,
 Colțul străzii Wesselényi și Szép,
 vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în pălării de domni și
 copii, albituri, cravate și totfelul
 de articole.

Prețuri solide!

Serviciu conștiințios!

Caut
 un candidat de avocat
 cu practică bună. **Dr. A. Morariu, adv.**
Elisabetopol (Erzsébetváros).

AVIZ!
 Un meseriaș român
caută un tovarăș
 cu puțin capital. — Capitalul s'ar folosi
 pentru realizarea unei invenții, care e pusă
 în circulație și deja sunt și comande. —
 Doritorii să se adreseze lui *Constantin*
Petruțiu, (Pauliș) Ó-Pálos (Aradmegye).

AVIZ!
 Pe lângă 4 învățacei cari am în prăvălia
 mea de modă spețerie și sticlărie mai caut
 încă **2 învățacei**. Se recere dela fiecare ca
 să știe cel puțin 2 limbi. A se adresa lui:
Petru Bărsan
 comerciant Bozovici.

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL
 tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca
 (Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are
 în depozit aranjamente complete pentru
 odăi, lucrute în atelierul propriu în cel
 mai modern stil, dela cele mai ieftine până
 la cele mai bune, după planuri proprii
 sau la comandă. — Pentru lucrările mele
 primesc garanția cea mai extremă. **Mare**
asortiment de mobile de alamă și fier,
deasemenca și fotolii.

„Aștept, Majestatea Voastră! repetă Kutuzow
 să-mi arate puțin naturală a buzei de jos. — Coloa-
 șii sau adunat încă toate.
 „Cădit că acest răspuns nu plăcu țarului. El
 sor umerii lui cam încovoiați și privi pe cel
 aghiotant al său, ca pentru a i-se plânge
 partarea lui Kutuzow.
 „Dar bine, Mihail Larinovici, nu suntem aici pe
 de paradă dela Tzaritzin, ca să începem re-
 cea după ce se adună toate regimentele! făcu
 privind drept în ochii împăratului Franz ca și
 fi invitat să ia și el parte la această între-
 sau cel puțin să asculte ce se spune. Dar im-
 Austriei privea în jurul său, fără să ia seama
 arbire.
 „re — repetă Kutuzow cu o voce sonoră pentru
 departe, și cu o ușoară contractare a feței.
 tocmai fiindcă nu suntem pe câmpul de pa-
 la Tzaritzin, n'am început lupta.
 în suita țarului schimbă priviri nemulțămite
 de mustrare. „E bătrîn, spuneau acele priviri,
 nu-i dă dreptul să vorbească în așa fel împă-
 „ndru își mai atinti odată ochii cu atenție pe
 Kutuzow, așteptând par'că să mai audă ceva.
 își plecă cu respect capul și așteptă și el
 ratul să ia cuvântul. Tăcerea asta ținu un
 „ar dacă Majestatea Voastră îmi poruncește?
 Kutuzow.
 „Iată capul și luă din ton atitudinea generalului
 discută ei se supune. El chemă la sine pe șe-
 mei, Miloradovici, și-i dete porunca s'o por-
 drum.

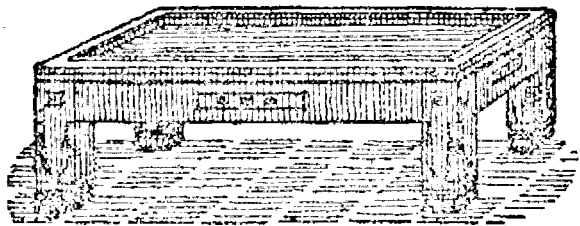
În vreme ce batalionul Apșeron trecea pe dinaintea
 țarului, Miloradovici, încălzit la chip, fără manta, cu
 uniforma plină de medalii, cu chipul său cu pone mari
 cam la o parte, galopă în față și făcându-și calul să se
 ridice pe picioarele de dinainte, îl salută pe împărat.
 — Cu Dumnezeu înainte, generale! îi zise țarul.
 — Majestate, vom face toate cu putință, rosti gene-
 ralul cu voioșie.
 El întoarse brusc calul și se așeză la spatele țarului.
 Regimentul Apșeron, excitat de prezența împăratului,
 defilă cu o alură martială.
 — Copii! strigă Miloradovici cu glasul sigur și plin
 de voce bună: copii, nu pentru prima oară mergem să
 luăm un sat cu asalt.
 — Radi — staratzia! (Vom face ce vom putea) stri-
 gară soldații.
 Strigătul acesta neașteptat speră iapa împăratului,
 care făcu o săritură într-o parte. Calul acesta pe care
 țarul îl călărise în Rusia când își trecuse trupele în
 revistă, își ciulea pe câmpul dela Austerlitz urechile
 la fiece poenet de pușcă, crezându-se mereu la o rev-
 istă. Căci dobitoetul nu înțelegea rostul acelor impuș-
 cături și nici vecinătatea frumosului armăsar negru,
 pe care-l călărea împăratul Frantz.
 LXII.
 Kutuzow însoțit de aghiotanții săi, îi urma pe ca-
 rabinieri la pas. Dupăce merse vre-o jumătate de chi-
 lometru la spatele coloanei, se oprî în fața unei ruini
 părăsite, un fost han de sigur, lângă o răscruce. Pe cele
 două drumuri, cari duceau la vale, trupele păseau.
 Ceata începuse a se împrăștia și se zărea în mod vag,
 în depărtare, pe înălțimile din față, trupele franceze.
 — Ia priviți! Ia priviți! strigă deodată un aghiotant,
 arătând la poalele muntelui, tocmai de desubtul lor. Dar
 bine,ăștia sunt Francezii!

Doi generali și doi aghiotanți își smulseră ochianul
 din briu. Pe chipurile tuturor se întipărise spaima.
 Îi crezuseră pe Francezii la doi kilometri, și ei erau
 la cinci sute de pași de Kutuzow!
 „Iată elipa hotăritoare!” își zise prințul Andrei.
 „Acum mi-a venit și mie rîndul”.
 El dete pinteni calului și se apropiă de Kutuzow.
 — Trebuie să-i oprim pe Apșeroni, Excelență!
 strigă el.
 Dar în aceeași clipă un fum des învăli cele două
 armate; se auziră de aproape impușcături necontentite,
 și o voce naivă și speriată, strigă la doi pași de prin-
 țul Andrei:
 — Acum, frate, suntem arși! — Și ea și cum acest
 strigăt ar fi fost un semnal, soldații o luară cu toții
 la fugă.
 Fugarii, în grupuri din ce în ce mai compacte, o
 luară înapoi spre locul unde cu cinci minute înainte
 se ținuseră împărații. Nu numai că era greu de oprit
 această mulțime, dar era cu neputință să nu fii târit
 de dânsa ea de un vârtej. Prințul Andrei se silea nu-
 mai să nu-i piardă pe fugarii din vedere. El privea în
 jurul său fără să priceapă ce se petrecea. Neswitzski,
 roșu de mânie, îi striga lui Kutuzow că dacă nu se re-
 trage, va fi făcut prizonier.
 Dar Kutuzow nu se mișca din loc și fără o vorbă,
 își scoase batista din buzunar: de pe obrazul lui curgea
 sânge. Prințul Andrei își croi un drum până la dânsul.
 — Sunteți rănit? întrebă el abea putându-și stăpâni
 o tremurare a faleei de jos.
 Kutuzow îi arătă pe fugarii.
 — Iată rana mea! făcu el, apăsându-și batista pe
 obrazul sângerind.
 — Oprți-i! strigă el.
 (Va urma.)

— Premiata la expoziție cu medalie de aur. —

H. PALLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardeleană de biliarde și timplice în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

KÁDI FERENC

cășunar ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

Își recomandă depozitul său bogat asortat cu
ghete p. bărbați, femei și copii
calitatea cea mai bună cum și comande după
măsură pelângă prețuri convenabile. Repara-
raturile se primesc pelângă prețuri ieftine.

Stefan Fekesházy

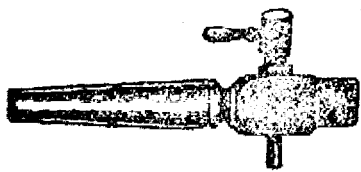
Institut de văpsitorie de haine și curățătorie chimică
Bistrița, Fötér 17. Lânga Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, cură-
țire de trusouri, albituri de desupt, de masă
și albituri de pat; perdele și orice lucrări
de brânza aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică
de totfelul de haine pentru bărbați și femei,
pardesii și jachete fără ale desface; apoi
materii de mobile, perdele dantele și altele
Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

Johann Seibel

strungărie artistică aranjată pe puteri
de mașini în
Brașov, Strada Lungă No 27.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pipe
pentru buți, de cea mai bună calitate, apoi
dacuri, bile și popice pentru biliard și po-
picărie precum și totfelul de picioare pentru
masă, pelângă prețurile cele mai moderate.
Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat.
— Lucrări de ornament. —

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de
4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65
ani, rămânând procente aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea
mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu
abur, benzin și olei, mașini de semănat și
și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă pre-
țurile cele mai convenabile cu plățire în rate.

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini,
motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez lu-
minare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

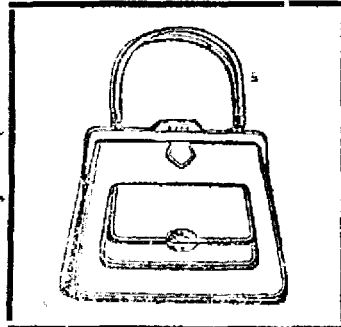
Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura general comercială.

Pálmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13

Geante moderne pentru dame (Ridikül)

precum și portmoneuri, portofolii și
portțigarete în diferite calități

dela cele mai simple până la cele mai
fine, se pot cumpăra pelângă prețur
moderate și serviciu conștiințios la:

György Gergely

primul atelier de obiecte din piele de lux
Marosvásárhely. Piața Széchenyi-tér.

Salon de haine bărbătești

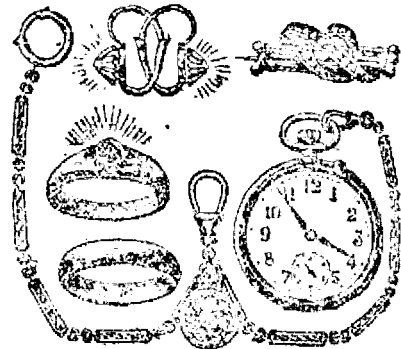
J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben).

A. Slepák, giuvaergiu

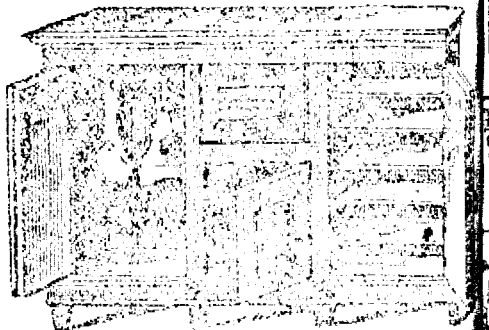
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar
aur, argint și nickel, în ceasuri de pără
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de
în argint și articole optice. În atelierul m
se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anu
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garan
Prețuri solide! — Serviciu promp

DERERA EDE

SUCCESORUL LUI RADOCSAY
Timișoara-Cetate, Piața Lendier

Mare depozit în dulape frigorifere,
mașini pentru înghețată și unt, maș
de bucătărie și spălat (patentate), aran-
jament de aluminiu pentru bucătărie și
unelte de aramă, tinichea și cu smalt.
Depozit pentru meseriași. Fabricații de
mâna întâi pe lângă prețuri ieftine și fixe.

Mme Elise Weissberger

mare depozit de corsete.
Timișoara - Temesvár-Józsefváros
Strada Kosuth Nrul 15.

Fabricațiuni proprii

Corsete moderne se
pregătesc după mă-
sură, pe lângă prețu-
rile cele mai ieftine.
Mare asortiment în
cordoane de dame.

Primesc repara-
turi de branșe.
Comandele din pro-
vincie se îndeplinesc
punctual.

Szighety Sándor
 fabrică de cuțite și točilărie artistică
 Buda, VII., Strada Akácza No 64.
 Colțul Străzii Király.

recomandă pentru **ascuțirea și repa-**
 de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de
 arie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de u-
 nelte și utensilii pentru
 barbieri, ca **foarfeci,**
brice și curele de as-
cuțit etc. etc. precum și
 cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se as-
 cut două briciuri gratuit
 dacă trimit 12 deodată.

Comandele se execută
 prompt și conștiințios.

KÁLNAI S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
 în Murás-Osorhei—Marcsvásárhely.

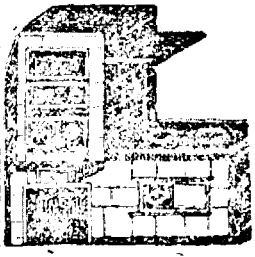
Motoare cu benzin și olei brut,
 locomobile, motoare absorbi-
 toare de gazuri. Mașini motoare
 cu benzin automobile pentru
 arat și împlătit. Primește totfelul de montări pentru mașini, stabili-
 mente industriale, mașini cu aburi și încălzirea cu aburi, precum și
 executarea a totfelul de aliaje de fier și metale, **montarea**
deplină a morilor precum și reparări în bransa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

CARL GÜRTLER

Iăcătuș artistic și pentru edificii
SIBIU Str. Elisabeta 26

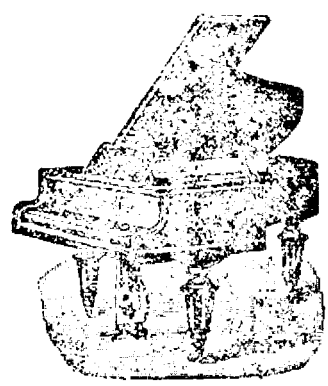
se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales
LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră-grilaj,
 grilaj la morminte și galerii, se pregătesc
 conform gustului în modul cel mai succes.
 Paratonere și montarea lor. Instalațiuni
 de apaducte, closete, baie, introducere
 electrică executate cu măiestrie.
 Reparaturi se primesc. Mare magazin
 de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

Telefon Interurban 557.

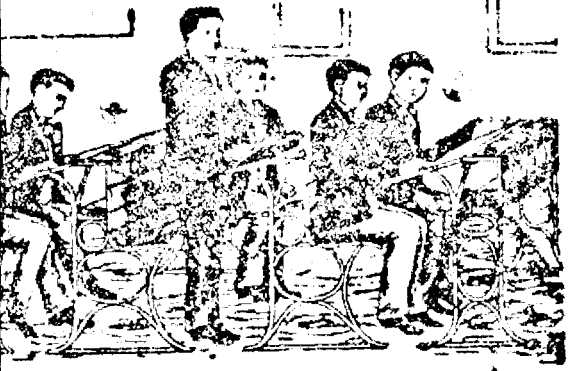
Piane, pianine, harmonici și țimbale
 fabricate moderne asemenea ce-
 lor mai renumite fabrici străine,
 liferează și garantează întâia și
 cea mai veche fabrică de piane
 din Ungaria de sud

PETROF ANTAL, succesorul

Timișoara—Temesvár-Józsefváros,
 Strada Szilágyi Nr. 13.

Depozit: Strada Hunyady 16 (casa proprie).

Piane și pianine se închiriază!

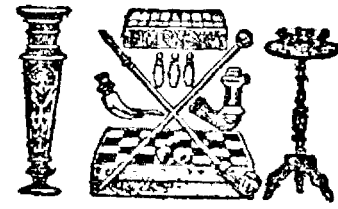
Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
 și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
 și mobilarea lo-
 cuintelor, hotele-
 lor, spitalelor și

celor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
 din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
 reză numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

Școala e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4.

Primește spre efeptuire și reparare *totfelul de lucruri*
ce aparțin acestei branșe, , precum : popice și bile, dopuri
 și slăvini (pipe) pentru buți gherghefuri p. lucru de mână,
 articole p. fumători, cămășuri, spițuri etc.; bile și dacuri
 pentru biliard; domino, șah
 și totfelul de decorații, la
 mobile, etc., cuire ș a.

Comandele se efeptuesc
 prompt și conștiințios.

Urmașul lui Francisc Mirko **ADOLF LOGOFET**

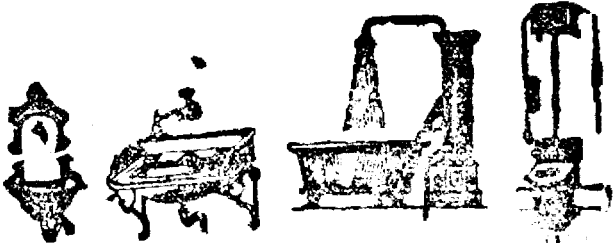
Timișoara-Josefin, Str. Fröbel No 16.

Primește spre efeptuire totfelul de lucrări de
fabricări de căruțe

pe lângă serviciu
 culant și execuție
 promptă.
 Mai departe
 execută tot-feul
 de lucrări de
șelar, lustru-
itor, faur și
rotar etc.
 pe lângă prețurile
 cele mai ieftine.

Apa-
ducte.

Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.

cunoscut atât în Budapesta cum și întreagă țara. Telefon Nr. 779.
 — Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de
 apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării
 și școale — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase
 linerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.
 Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rinduială a caselor și pen-
 tru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor
 — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanță de 3 ani. —

IRING HENRICH
 fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Cel mai mare institut de industrie artistică bis. din Ungaria.

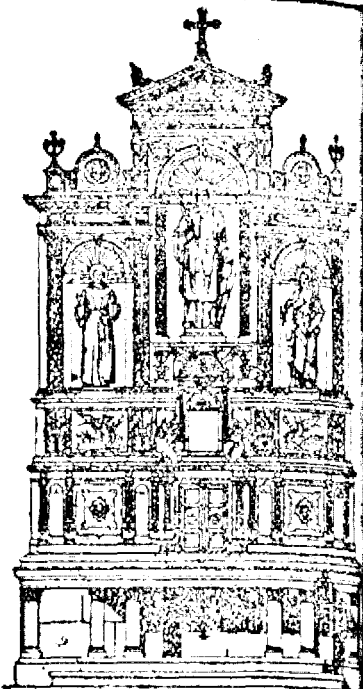
Schmidt János succesor **Schmidt Ferencz**
 sculptor și arhitect de altare

Budapest, X., Kőbányai-ut 53. (Lângă stațiunea locală a tramvaiului electric.)

Efectuează toffelul de mobilier de biserică, precum :
 Iconostase și altare ; statui de piatră și lemn ; amvoane și scaune de spovedanie ; sicriul domnului, grotă Mariei de Lour ; cristelnițe, icoane de stațiune ; sculptură în relief sau pictură ; străni ; pictură de biserică și atare etc.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorește.

Preț-curent, proiect de buget și planuri gratuite. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc oriunde pe cheltuiala mea proprie. — — —
 Prețuri moderate. — — — Condiții de plată favorabile.

Atelierul de fotografiat

MUSCHALEK

Brașov, Strada Porței No 27 (lângă *Fleischer*).

Atelier pentru fotografii artistice, tablouri, grupuri, de copii, moment și genre, fotografii sportive și arhitectice.

Executare de prima calitate la înmărirea de acvarel pastel, și platinotipie până la mărimea naturală.

Fotografări afară de atelier și pe orice timp.
 Comandele se efectuează repede și prompt.

Schwalb Adolf fia **Vilmos**
 tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8. Colțul străzii Murányi

Pregătește toffelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsurători litru din tinichea albă ori nickel, cană pentru olei, lack și petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
 Catalog gratuit și franco

EDUARD LEXEN
 tinichigiu și anteprișă de instalațiuni

BRAȘOV, Strada Lungă No 29.
 TELEFON No 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — —
 Engroșiștilor li-se dau rabat
 Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.
 Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes,
 Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuire : instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Toffelul de instrumente și lucruri necesere la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fiert cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântănelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Iosif Haas
 zugrav de biserici în
Nagyszeben - Sibiu - Saggasse No 13.

PRIMEȘTE :

și ia în itreprimdere zugrăvirea de biserici, în tot stilul, împodobirea lor, pictarea altarelor și icoanelor sfinte precum și lucrări de aurărie.

Execuție splendidă.

Inst. de zugrăvire artistică. Comandele se execută cu cea mai mare specialitate. La cerere face schițele necesare, iar la angajament merge în persoană.

Prețuri moderate.

Georg Barthelmie
 mechanic
Brașov, Strada Michael Weiss

Mare depozit în mașini de scris, socotit și cusut, aparate electrice și fizice, gramofone, plăci și ace, precum și accesorii. Serviciu conștiințios. — Prețuri solide.

Anunță că la 1 Octomvre se va muta în strada Porții Nr. 41, colțul stradei Sfântului Ioan.